Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.
Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.
Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.
Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.
Kuulutusi järgmise päewa lehe jaoks wõetakse wastu kella 2-ni päewal, laupäewiti kella 1-ni päewal „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja kontoris, Jaani tän. 11/13.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.
Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.
Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.
Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.
„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 148 Reedel, 5. juunil 1931. Tänast lehte lehekülge 75. aastakäik.

Lätist tuleb tähtsaid külalisi.

Politikategelased, filmapaistwamad majandusmehed ja kultuurtegelased saabuwad laupäewal Eestisse.

Läti-Eesti Ühing Riias korraldab neil päewil suurema külaskäigu Eestisse. See külaskäik toob esmakordselt Eesti pinnale rea tähtsamaid läti rahwajuhte, tylunduse- ja kultuurtegelasi ja omab seega wäga suure tähtsuse.

Küllasöitjate eesmärgiks on tutwuneda lähemal Eesti oludega ja luua ning süwendada isiklikku kontakti põhjapoolse naabri juhtiwate ringidega.

Külalised jõuawad Eestisse laupäewal. Siia sõidawad tuntud politikategelane A. Albergings, end. põllutööminister, prof. Tentelis, end. ülikooli rektor ja haridusminister, wann. adw. M. Antons, end. kohtuminister, Eesti konsul Riias hra Mölder, Riia suurtööstur ja ärimees hra Iwask (eestlane), diwiisiülem kindr. Berkis, endine sõjaminister, saeima liige ja endine põllutööminister W. Gulbis, wälisministri abi H. Albats, Läti rahwusteatri direktor A. Bersins, wann. adw. Wagners, suurtööstur ja pangadirektor A. Bersins, suurtööstur. Rosenfeld (eestlane) ja konserwatooriumi prof. ja heliloojа Witols.

Lahtine on weel sõjaminister Laiminši, saeima liikme Skujenieksi ja kunstiakadeemia prof. Purwitsi sõitmine.

Külalisi wõtab Tallinnas wastu Eesti-Läti Ühing eesotsas prof. A. Piibuga.

Laupäewal külalised tutwunewad linnaga ja lähemad Toompea lossis oma nime riigiwanema külalisraamatusse. Tehakse wisiit wälisministrile ja riigikogu esimees. korraldab neile wastuwõtu. Tutwunetakse ka kaitseliidu peastaabiga.. Sellele järgnewad külaliste erawisiidid oma eesti kolleegidele ja tuttawatele.. Eesti-Läti ühing korraldab nende auks Seltskondlikus majas eine, kus lätlased annawad Eesti-Läti ühingule edasi kingitusena lipu ja terwitused.

Sellele järgneb wisiit Tallinna linnapeale raekotta. Õhtupoolel tehakse wäljasõit Ajakirjanikkude kodusse Kosel, kus saadakse kokku eesti ajakirjanikkudega.. Õhtul on dinee wälisministri juures. Selle järele minnakse „Etoniasse" Gustaw Adolfi gümnaasiumi 300 aasta juubeli hallile.

Pühapäewal korraldatakse wäljasõit. Kehtna talumajapidamiskooli... Pühapäewal. osa külalisi lähkub Läti saatkonna uue maja sisseõnnistamisest osa wõtma.

Daani lauljad tulewad Tallinna ja Tartu.

Tulewal teisipäewal saabub Helsingi kaudu Tallinna Daani üliõpilaste meeskoor, milles on 42 lauljat. See on paremaid Daani meeskoore, kuna selles kooris peale üliõpilaste on tegewad ka wilistlased ja seltskonnategelased. Daanlaste sihiks on tutwuda Eestiga. Nad annawad Tallinnas ka ühe kontserdi Daani lauludest Eesti Punase Risti heaks.

Neljapäewal peatub koor ka Tartus, kust reedel sõidetakse edasi Riiga. Koori wastuwõtjaks Eestis on Tartu üliõpilaskond.

Leedu põllutöökojast.

Kui meil põllutöökojast, selle tähtsusest ja korraldusest räägitakse, siis tuuakse näitena harilikult ikka Saksa põllutöökojad — waatamata sellele, et Saksa olud meie omadest nii riigi- ja agraarpolitilise jne. arenemise seisukorra poolest mitmeti suuresti erinewad.

Tähtis oleks ligemalt tundma õppida ka mõne wähema, eriti noore ja muidu seisukorralt meile enam wastawa riigi sama asutust.

Selles mõttes wõiks kahtlemata huwi pakkuda Leedu põllutöökoja korraldus, tegewus ja selle tulemused. Siin aga on wõimalus tuua selle kohta ainult mõned märkmed.

Põllutöökoda töötab Leedus 1927. a. saadik. Sellega on seal juba oma 4—5 a. kogemus.

Kojal (nõukogul) on 36 liiget. Nendest walitakse 22 maapidajate poolt, kellel wähemalt 2 ha põllumajand. kasutatawat maad pidada — olgu need maapidajad pärisomanikud rentnikud wõi n. n. iseseiswad pooleteramehed.

Nende koja liikmete walimine on n n. kahekordne: alul waliwad wallad maakonna-nõukogud ja wiimased waliwad esitajad koja nõukogusse (à 1—2 esitajat). Peale selle walib Klapeida prowints kotta 2 esitajat oma poolt.

Puuduwad 12 liiget tulewad esitajatena riigi kõrgema põllumajanduslíku õppeasutuse (Põllutöö Akadeemia) ja kesk-organisatsioonide poolt (nagu Leedu agronoomide selts, loomakaswatuse ja piimanduse keskorganisatsioonid j, t.)

Koja liikmed walitakse 3 aastaks.

Koja nõukogu walib oma hulgast 7-liikmelise juhatuse, kes käib koos nädalas läbisegi 2 korda

Koja asjaajamist juhib tegelikult palgaline direktor.

Koja juhatus asub Kaunases.

PHILIPS RAADIO

PHILIPS RAADIO ostab

igasuguseid vanu raadiovastuvõtjaid kuni 15. juunini.

— Nõudke üksikasjalikumaid andmeid oma raadio kaupmeestelt! —

Langew sawisein surmas mehe.

Raske õnnetus endise kõrtsi ümberehitamisel.

Kolmapäewa õhtul kella 7 ajal jäi langewa majaseina alla Wana-Kuuste wallas endise Uhete kõrtsi maade pidaja Gustaw Kink ja sai sõlmapilkselt surma.

*

Wana-Kuuste wallast endise Uhete kõrtsi hooned ühes neljawakamaalise krundiga omandas mõne aasta eest riigilt käsitööline Gustaw Kink. Hooned olid juba üsna wanad, eriti wana ja lagunenud oli endine kõrtshoone, kuid osa ruume, nimelt maja teist otsa, kus asusid kõrtsitoad, sai siiski esialgu ekamiseks tarwitada. Kink plaanitses kohe asuda maja ümberehitamisele ja algas selleks eeltöödegagi.

Tänawu jõudis ta niikaugele, et ehitusmaterjali kohale wedas ning juba ehitamisegagi tegi algust. Tema plaanitses maja teist otsa, kus asus enne kõrtsi rehealune, maha lõhkuda ja wanale tugewatest kiwidest wundamendile uued seinad peale ehitada. Rehealuse seinad olid sawist ja Kink tahtis neid kasutada uue elamu põranda tõstmiseks, sest wundament oli kõrge ja endise rehealuse põrand madalal. Ta hakkas seinu kangi ja labida abil wundamendist lahutama, neid alt õõnestades, et siis ühe hoobiga nad maja sisemusse lükata.

Tükk tööd oli tehtud ja üks sein peaaegu läbi õõnestatud, kuid siis juhtus õnnetus. Üks osa seina kukkus ootamatult ümber ja mattis Kingu enese alla.

Juuverutanud omaste ja naabrite abil toodi ta sawipaakade alt wälja, kuid juba surnuna. Küljeluudest olid tal mitmed murdunud ja sisemuses tekkinud suured werewoolud, mis kustutasidki mehe elukünla.

Gustaw Kink oli 49 a. wana, teda jäi leinama abikaasa kahe alaealise lapsega.

400 ungarlast sõidab Eestist läbi

Poolepäewane peatus on Tartus.

Soome-Ugri kultuurkongressile sõitwate ungarlaste arw on enam-wähem juba kindel. Seni on sõitjatena Ungarist end üles annud 388 isikut. Kuid wäga wõimalik, et see arw weelgi tõuseb. Kõige rohkem tuleb arste, ligi 40, siis insenerid, üliõpilased, ärimeheid, apteekrid, preestrid, pastorid, ajakirjanikud j. t. abikaasadega ja ilma. Ungarlased saabuwad Eesti-Läti piirile 13. juunil kell 3 hom. Poola-Läti piirile sõidab neile erarong wastu kongressi eesti peatoimkonna ja reisibüroo esitajatega. Sõit sealt jatkub erarongis. Walgas on tehtud ettewalmistusi wastuwõtuks. Rongi saabumisel kogunewad Walga jaama seltskondlikud organisatsioonid ühes orkestri ja laulukooridega ning Walga linnapeaga eesotsas. Walgas peatub rong lühemat aega, mille jooksul külalisi Eesti pinnale saabumisel terwitatakse. Walgast sõidab rong Tartu ja jõuab sinna kell 7 hom., kus on ette nähtud pikem peatus. Kell 3 p. l. jatkatakse sõitu Tallinna poole. Teel peatutakse ainult Tapal ja wõimalik ,et ka mõnes wähemas jaamas, kuhu jällegi külalisi terwitama kogunewad kohalikud seltskondlikud organisatsioonid. Tallinna jõuab rong kell 7 õhtul, millieks ajaks jaama wastuwõtma tulewad kongressi eesti peatoimkonna liikmed, seltskondlikude organisatsioonide esitajad ja tehnikumi üliõpilased. Jaamast paigutatakse külalised korteritesse. Mitmete Tallinna kutseorganisatsioonide, nagu arstide, inseneride, ühistegelaste jne. poolt on wõetud wastawate kutsete meed oma juure korteritesse. Weel samal õhtul on õhtusöök „Estonias". Pühapäewal, 14. juunil on ette nähtud Tallinnaga tutwumine. Korraldatakse ekskursioone riigikogusse, raekotta ja mujale. Loodetawasti wõetakse ette ka mõni wäljasõit Tallinna ümbruskonda. Õhtul on „Estonias" ungari üliõpilaste laulukoori kontsert ja peale selle sealsamas Tallinna tehnikumi üliõpilaste poolt korraldatud ball ungari külaliste auks. Esmaspäewa hommikul kell ½9 sõidawad ungarlased ühes Eestist kongressile sõitjatega Helsingi.

Külaskäikude hooajal.

Läti maaomawalitsuse tegelased olid Tartu maawalitsusel külas.

1. ja 2. juunil wiibisid huwireisil Tartumaal 9 Läti omawalitsustegelast: Läti konsul Eesti-Walgas O. Hasmann, Walga maakonnaülem G. Krosna, sama maawalitsuse esimees A. Kimeral ja abiesimees P. Prikol, Liibawi ja Aisbati maakonnaülem G. Legstinsch, Liibawi maawalitsuse esimees E. Lihcies, abiesimees M. Dsindarneek ja sekretär Fr. Dobelis, ajalehe „Brihwa Sehme" kirjasaatja.

Külalised jõudsid Võltsamaalt sõites Tartumaale, kus neid maawalitsuse esimees ja liikmed piiril wastu wõtmas olid. Sõideti Jõgewa mõisa kus tutwuneti laboratooriumidega ja seemnewilja ning sordiparanduse selisde majapidamisega. Külaliji huwitas iseäranis heinakaswatus ja sooharimine ning karjed põldudel. Jõgewalt sõideti Laiuisele, kus waadati kõrgemat algkooli. Edasi jõuti Kuremaa mõisa karjakaswatuse kooli. Koolijuhataja Kärk tutwustas majapidamise hoonetega, eeskujuliku sigalaga. Hilja õhtul jõuti Wajula majapidamiskooli, kus einetati ja tutwuneti majapidamisega. Kell 11 õhtul jõuti tagasi Tartu. Teisel päewal tutwuneti maawalitsuse teedeosakonna masinate ja töökodadega postijaamas ning maawalitsuse ruumidega, mille järele sõideti Otepääle. Alewiwalitsuse liikmete juhatusel waadati alewiwalitsuse maja, uut kõrgemat algkooli ja mindi Wana-Otepää wallamaija, kus sekretär G. Wulff külalistel wastas oli ja pr. Wulff maiustusi pakkus. Otepäält sõideti Pühajärwele, kuhu Walga maawalitsuse tegelased olid wastu sõitnud. Pühajärwelt sõideti Puka kaudu Tõlliste wanadekodusse, sealt Tõlliste end. Kõrtsi, kus waadati maawalitsuse betoonitööstust ja sõideti Walga lastekodusse. Ringsõit lõppes Walgas.

Rahvamaja APOLLO. Reedel, 5. juunist alates. Vaimustav, kütkestav ja hea meeleolu looja helisuurfilm. Publikumi armastatud pailaps **JEANNETTE MACDONALD**

kuulsas helioperetis

Armastuse ja õnne saar.

12 osas. Teises peaosas esineb kuulus meesiludus **JAMES HALL.** Vaadake selle haruldase filmi reklaami teatri vaatekastides ja teie ei jäta külastamata seda filmi. Algus äripäevadel kell 6, pühap. kell 2.

Ülihuvitav eeskava lisa.

„Estonia" ooperisolistide ringreis.

Peale „Estonia" teatri töö lõppu korraldawad ooperisolistid ringreisi kodumaal. Kawasse on wõetud „Faust" proloogiaga ja 5 pilti. Ooper „Faust" kuulub nende hulka, mida on wõimalik wäikelawadel mängida. Tema ettekannete pearaskus lasub solistidel. Siin esinewad pr. Krull-Mikk, Nina Romanowa, A. Wismann, K. Withol ja Suursöödt. Kaasas on teatril kostüümid ja rekwisitidid. Dekoratsioonid walmistab eriti ringreisiks kunstnik Tuurand. Orkestris mängiwad kaasa ooperiorkestri liikmed.

Ei ühtegi peeri...

Londonist, 4. juunil. (Trj.) Inglise kuninga sünnipäewa puhul anti teada seisuse kõrgendused. Uratab tähelepanu, et nimekirjas ei ole ühtegi uut peeri. Seda tõlgitsetakse kui MacDonaldi walitsuse laitusealdust ülemkojale.

Ed. Bach'l

Eesti teede kaart

(Carte Routiere d'Estonie)

ilmus praegu täiendatuna trükist. On uudisena juure lisatud

peamaanteede marschrutid

ühes kilomeeterkaugustega üksikute asulate vahel. Kaart trükitud väga sitkel paberil ja sorav lugemiseks.

Maksab ilusas kõvas köites 2.50 Kr. —

Pealadu:

K.-ü. Rahvaülikooli kauplustes Tallinnas, Jaani 6, pangamajas, Harju 48, omas majas.

UUS

sõiduplaan

müügil

„POSTIMEHE" RAAMATUKAUPLUSES

Tartus, Suurturg nr. 16.

«ATHENA» A-S. ROYAL-FILMI KINO.

Publikumi üldisel soovil. Suur edu! Rahvusvaheline võidukäik! „Ufa" suurfilm. Ületab kõik seninähtud!

Kuulus DONI KASAKATEKOOR Sergei Sharovi juhatusel.

HADSHI MURAT

(VALGE KURAT). Suurepärane kaasakiskuv draama krahv L. N. TOLSTOI kuulsa jutu järele. Kuulsa vene lavastaja ALEKSANDER VOLKOVI lav. Peaosades näitelava korifeid

Ivan Mosshuhhin, Lil Dagover, **Betty Aman, Georg Seroff, Aleksander Murski, Fritz Alberti.** Suurepäraseid balletistseene end. keiserl. teatri tuntud baleriini Eduardovi lavast. Tegevus sünnib St. Peterburis keiser Nikolai I hiilgavas kojas ja Kaukaasuses. Maailma ajakirj. kiitv. arvustusi. Algus kl. 6, pühap. kl. 4.

Kas „lõpp“ wõi samm edasi?

Saksa praktika ja teooria otsus käitisnõukogude süsteemi kohta.

Ühenduses käitiswanemate seaduseelnõu esitamisega riigikogule on arenenud elawad mõtteawaldused selle instituudi sisseseadmise tarwiduse ja otstarbekohasuse juures meie oludes. Wäga paljudest ringkondadest, eriti tööandjate ridadest, wõib kuulda arwamist, et käitisnõukogude kodumaal — Saksamaal, — kust meie kawa suuri laene teinud, käitisnõukogud tegelikus elus on läbi kukkunud ja et Saksa praktika ning majandusteooria otsus on üksmeelne — kindlasti eitaw.

Waatame, mida ütlewad sakslased ise. Aga enne kui nende arwamist ära kuulata, on tingimata tarwilik weel kord lühidalt meelde tuletada käitisnõukogude ülesandeid ja wõimupiire Saksa seaduse järele.

4. weebr. 1920. a. wastuwõetud seaduse põhjal, mis märksa laiendas tööliste õigusi käitises endiste aegadega wõrreldes, on käitisnõukogu asutamine tehtud kohustuslikuks kõikidele ettewõtetele, kus alaliselt töötamas wähemal 20 töölist. Seadus näeb nõukogule ette järgmised ülesanded:

1. **Töötajate huwide kaitsmine.** Selleks nõukogu: a) kaitseb töörahu parema läbisaamise süwendamise kaudu ettewõttes enese, wõtab wastu töötajatelt kaebusi ja arutab neid läbi ühisselt tööandjaga, pöördudes tarwiduse korral lepituskomisjoni wõi mõne muu kokkulepitud wahekohtu asutuse poole, b) aitab kaasa töötingimuste kindlaksmääramise ja täitmise juures, samuti ka ettewõtte juures ellukutsutud sotsiaalsete hoolekandeasutuste walitsemisel, c) wõtleb tööhädaohtude wastu käitises;

2. **Kaasarääkimine käitise juhatamisel.** Siin on ette nähtud eriti: a) nõuanne ja ettepanekute tegemine uute töömeetodite tarwituselewõtmisel, b) õigus nõuda teateid käitise seisukorra kohta eriti suuremates ettewõtetes (300 töölist wõi 50 ametnikku) ettewõtte bilansi esitamise kaudu ühes seletuskirjaga sinna juure, c) esitus rewisjonikomisjonis;

3. **Kaasarääkimine tööliste ja ametnikkude wõtmisel ja wallandamisel,** kui tegemist on suurema arwu ametissewõtmisega wõi wallandamisega üksi ja samal ajal.

Käitisnõukogus eneses on ette nähtud erilised rühmanõukogud tööliste ja ametnikkude jaoks selleks, et nende kaudu kaitsta mõlemi töötajate liigi erihuwisid. Rühmanõukogude osa kompetents wallandamisel tundub eriti laiana, sest siin taotellakse eesmärki wõtta tööandjalt wõimalus wallandada inimesi kätemaksu pärast ja nende kuuluwuse wõi mittekuuluwuse pärast teatawasse politilisse, sõjawäelisse, usu-, kutse- wõi mõnda muusse organisatsiooni.

Wähemates ettewõtetes, kus tööliste arw alla 20, täidab käitisnõukogu ased käitiswanem ühes mõnede muudatustega tema wõimupiirides, mis tingitud asjaoludest.

Kui nüüd wõrrelda saksa seadust selles osas meie eelnõuga, siis peab konstateerima, et meie eelnõu on tagasihoidlikum. Ta ei tunne rühmanõukogusid sel kujul nagu Saksamaal, on palju sõnaahtram **aruande** esitamise kohta ega anna töötajatele säärast laia õigust ja wõimalust käitise asjaajamisse süwenemiseks, nagu seda wõimaldab **osawõtt rewisjonikomisjonist.**

Teiseks ei tohi unustada seda osa, mida aja tuleproowist läbikäinud ja elukogenenud saksa ametiühingud etendasid käitisnõukogude seaduse arutamisel rahwuskogus Weimaris. 4. weebruari 1920. a. seadus on kahtlemata rewolutsiooni aegade wili, kuid see wili oleks omandanud hoopis teistsuguse wäljanägemise, kui saksa ametiühingutel osawa manööwerdamise teel mitte korda poleks läinud nendele spartaklistele hullustamistendentsidele, mis 1919. a. Saksamaal nii lopsakalt õisi ajasid, piiri panna.

Saksamaa seisis 1919. a. waliku ees: kas kaotada ohjad käest, wõi asuda ametiühingute poolt soowitatud teele. Paratamatult longes walik wiimasele. Selles mõttes wõib öelda, et ametiühingute poolt lendulastud hüüdsõnal — käitise demokratiseerimine k.-nõukogu sildi all — on kõigi puuduste juures Saksa ajaloo ja rahwamajanduse ees siiski suured teened.

Kui nüüd kuulda Saksa praktika ja teooria otsust käitisnõukogude enam kui 10-aastase tegewuse kohta, siis peab tähendama, et saksa tööandjad 1920. a. seaduse kõige suurema murega wastu wõtsid. Peaaegu üldiselt walitses arwamine, et käitisnõukogud kui rewolutsiooni tulemus peale desorganisatsiooni ja lõhkumise midagi muud ei too. Kuid juba esimesed paar aastat näitasid selgesti, et need kartused suurelt osalt liialdatud olid. Ja kui 1923. a. „Deutsche Bergwerkszeitung“, kelle lähedad sidemed saksa mäetöösturitega tuntud, ja kes harilikult oma sõnu on harjunud kaaluma, tarwilikuks pidas 28. numbris järgmiji mõteid awaldada, siis peame seda wõtma kui autoriteetset seisukohawõtmist, mis wääribmeilgi tähelepanu:

„Kokkuwõrlikus tagasi- ja edasiwaates käitisnõukogude praktika 8. aasta lõpul wõib küll tingimata teha rahuldawat konstateerimist, et käitisnõukogude seaduses, nida oma olemasolu esimestel aastatel ja kuudel ning weel rohkem enne wastuwõtmist nimetasid kiiluks saksa töörahusse ning Saksa majanduseliku kokkuwarisemise põhjuseks, on jaanud mitte alahinnatawaks abinõuks töörahu kindlustamisel, läbisaamise tagasitoomisel tööandjate ja töötajate wahekordadesse ning weelgi tähendusrikkamaks abinõuks koostöö idee süwendamisel ja kindlustamisel.

Isegi need, kes waremalt isiklikult seisukohal asusid, et käitisnõukogude mõte on teostatud liiga wara, ja et käitisnõukogude seaduse pahed üles kaaluwad selle paremused, peatwad nüüd healmeelel konstateerima, et nad wõl korral eksisid, ja et suur osa saksa rahwast sisemiselt ajub olulisel reaalsemal ja majanduslikult mõistlikumal seisukohal kui loota juleti, et demobilisatsiooni ajajärgu alul nähtawale tulnud rewolutsiooni ja nõukogustamise woolud olid ainult pinnapealse, wäljaspoolt sissetoodud ideedest tingitud tulekahju tagajärg.“

Et töötajate huwi käitise ratsionaliseerimisprotsessi ja juhtimisega seotud küsimuste wastu jahtus warsti pärast seaduse ellurwimist, seda oleme juba kuulnud. Siiski on huwitaw ära märkida, et sama tendents järgnewatel aastatel ainult süwenemist osutab. Seda toonitawad saksa töökomisjaride aruanded peaaegu ühel häälel. Weel rohkem: wäga paljudes kohtades kaob üldse töölistel huwi käitisnõukogude walimiste wastu. Nii teatakse **Kölni** walitsusringkonnast 1927. a.: „käitiste arw, kus käitisnõukogud waikides likwideerunud ja kus uued walimised äpardunud töötajaskonna huwi puudumise tagajärjel, on suurenenud.“ Isegi **Berliinis** jäid walimised korduwalt teostamata sellepärast, et „töötajad keeldusid kandideerimast wõi loobusid walimistest“.

Düsseldorfi ringkonnast teatatakse samal ajal: „käitisnõukogudel on praegu olulist tähtsust ainult suuremates wabrikutes“. Tihtipeale tuli uuesti konstateerida, et äriaasta lõpul uut käitisnõukogu enam ei walitud. Isegi paljudel juhtudel, kus ametiühingute nõukogud firmadele esimesid soowiawaldusega walimiskomitee loomiseks, et tulnud sellest ettepanekust midagi wälja, sest ei esitatud nimekirju ja ka muidu ei näidanud huwi walimiste wastu.“ Waewalt leidub saksa töökomissaride aruannetes jälgi käitisnõukogude osawõtust käitiste juhatustest. Selle eest aga tuleb kõikjal ilmsiks agar osawõtt käitise juure asutatud sotsiaalsete hoolekandeasutuste walitsemisest.

Nüüd teooria. **Kurt Brigl-Mattiaß,** esimene, kes käitisnõukogude probleemile Saksamaal pühendas põhjaliku töö (1926), jõuab oma uurimuse lõpul järgmisele otsusele:

„Kui käitisnõukogude senise arengu bilanssi teha, siis selgub, et käitisnõukogude tegewus on piirdunud peaegu eranditult sotsiaal- ja tööpolitilise alaga, mis nähtawasti ka tulewikus jääb käitisnõukogude tegewusalaks. Wõrreldes majandusproduktsiooniliste ja sotsiaalpsühholoogiliste eesmärkidega, mida käitisnõukogude seadus taotleb, ja ideoloogiaga, millele käitisnõukogud rajatud, tuleb seda tegutsemist õige tagasihoidlikuks nimetada. Terwitatawad kui uue majandusliku põhiseduse alus on käitisnõukogud oma praktilise tähtsuse poolest tagasi tõmbunud enam-wähem endiste tööliskomisjonide tegewusalale.“

Muudatused Läti walitsuses.

Poolastamise asjad ja Werschbizki lahkumine walitsusest. „Kittimis-politika“ koalitsioonis.

Riiast, 4. juunil. Poolastamise hädaoht Latgallias lööb laineid. Saeima poolt waliti teatawasti uurimiskomisjon, kes asus kohal poolastamise asju selgitama. Pärast seda, kui poola rahwasaadikutele sai teatawaks, et neil ei lubata uurimiskomisjoni tööst osa wõtta, astusid nad läbirääkimistesse teiste wähemusrahwuste gruppidega, et selgusele jõuda, missugused on nende seisukohad ja waated ses küsimuses. Praegu ei ole weel teised wähemusrahwused oma seisukohti poolakatele teatawaks teinud. Poola rahwasaadik, siseministri abi J. Werschbizki teatas walitsusele, et lahkub siseministri abi kohalt. Selle sammuga arwestatakse kui poolakate lahkumisega walitsuse koalitsioonist. Esialgu ei peeta poolakate lahkumist koalitsioonile weel hädaohtlikuks.

Walitsuses on päewakorras weel palju teisi muudatusi. On nõlnud juure uusi ministrite abisid ja portfellita minister. Kabineti wiimasel koosolekul nimetati rahaministri abiks Br. Trubinsch, siseministri abiks H. Wisulis. Mõlemad ministri abid kuuluwad Latgali edumeelsete talupoegade parteisse. Portfellita ministriks sai eradotsent W. Trofimow (wenelane), keda on nähtawasti toetanud wene piiskop Pommer.

Uute ministrite abide järele otsekohest wajadust ei tuntud. Seda tehti rohkem „kittimise“-politika sihiga. Uued ministrite abid olid seni tähtsuseta kohtadel, kes nüüd oma parteide toetusel ministritoolile pääsesid. Wastasrind leiab, et deklareeritud kokkuhoiu asemel suurendatakse wäljamineku.

Eelpool awaldatud teated kinnitawad, et koalitsioonis püsiwad hõõrumised, mis lubawad oletada isegi kriisi wõimalusi.

Eesti rahwuslikud suurpäewad Lutsimaal.

Eesti koolide awamise mõte edeneb.

Alates suwistepühist kuni 2. juunini elas Lutsimaa suuri rahwuslikke päewi. Neist päewist osa wõtma olid Lutsi sõitnud piirimaade instruktor S. Sommer oma abi W. Kallega ja tulewased Lutsi eestlaste õpetajad prl. K. Rosenstok ja hra A. Kitsnik Walgast.

Allakirjutanu nimele ja wastutusele oli antud luba kreisiülema poolt pidada suuri rahwakoosolekuid Põlda wallas Kirbani ja Jaani (Tšäpsi) külas ning Nirsa wallas Greeki külas, kus wälja wõis panna Eesti Wabariigi lippu Läti lipu kõrwale. Lipud oli annetanud Riia Eesti saatkond Lutsi Eesti seltsidele.

Lutsi jõudes tutwusid eesti külalised linnas elawate „maarahwa“ (eestlaste) liikmetega. Neist on mõned maawalitsi liikmed, teised õpetajad, mõned politsei teenistuses, mitmed on gümnaasiumis ja teistes koolides õpilasteks. Tutwuneti ka mõne hiljemal ajal Lutsi asunud eestlase ja ühe soomlasega.

Päris „maarahwa“ rahwuslikud heod algasid aga Põlda wallas Kirbani külas, kuhu sõideti suure autoga Lutsist. Kirbani küla (150 eestlast) neiud tundsid endid wäga aukohale tõstetuna, kui neid Eestist tulnud hõimlastega ühes autos sõidutati läbi Põlda eesti koloonia.

Kui Jeesp Jakimenko mäele tõmmati lipud üles, tuli poole tunni jooksul suur rahwahulk kokku, nii noori kui wanu. Peeti rahwuslikke kõnesid, lauldi eesti laule, Kirbani eided laulsid wanu maalaule, mängiti ja tantsiti ümber tule üle kesköö ülewamas meeleolus. Oli ju põhjus olla rõõmus, sest rahwale teatati, et just neliphäde eel otsustas maawalitsus awada Kirbani küla külje all Filantmõisa algkooli eesti paralleelklassid. Peaasi, rahwas sai rõõmu ja julgust sellest, et tundis ennast mitte mahajäetud olewat suuremaist hõimlasist.

Kirbanist sõideti wäikeste peatustega eesti külades Laisenis ja Jaanikülas (Suur-Tšäpsi) Nirsa walda Greeki küllа, kus peeti kolm päewa rahwakoosolekuid. Suurem koosolek peeti Anton Buli aias, kus rahwa poolt kirjutati alla palwele Lutsi koolimalitsusele, et awataks Greeki küla eesti kool, mille awamine 1926. a. allakirjutanu ärasõitmise puhul Eestisse, seisma jäi. Nüüd on loota, et seda asja tõsisemalt toetatakse. Eesti kooli awamine Greeki külla ei tee majanduslikku raskust kellelegi. On waja waid naabri eesti Mägise (Barisi) külast kool üle wiia Greeki (Greču) küllа, mis ühendaks 5 üksteise läheduses seiswat eesti küla, milliste lapsed käiwad praegu 4. algkooli. Greeki eesti kooli wõiks saada hea korralduse juures ligi 70 õpilast.

Järgmisel koosolekul loodi eesti kooli asutamise komitee, mille esimehe on **Julius Bulis,** teadlikum ja julgem „maamiis“. Ühilasi koguti õpilasi esialgsesse nimestikku.

Waatamata, et oli kibe tööaeg, ometigi kogus alati rahwast kokku. Ohtupoolikul tulid kokku enamasti nooremad inimesed, et eesti laule kuulata. Wahel kestis laul, mäng ja tants üle poole öö.

Wiimane rahwakoosolek oli läinud pühapäewal Jaani (Suure-Tšäpsi) külas, kus kirjutati palwe Läti haridusministeeriumile, et Suure-Tšäpsi küllа awataks iseseisew eesti kool, sest wõimatu on edendada Filantmõisa algkoolis praeguse juhataja all eesti rahwuslikke ideid. Samuti nagu Nirsa wallas, loodi La Põlda wallas eesti kooli korralduse komitee. Ed. Nowikowi, Meikul ja Jaan Jaroschenkoga eesotsas.

Enne Lutsist lahkumist käisid eesti külalised weel kooliwalitsuses, kus õpetajad pidasid läbirääkimisi walimiste asjus. Hra Sommer sõitis Riiga, et saatkonnale aru anda Lutsi eestlaste ükumisest, teised külalised sõitsid otse Eestisse, kuna allakirjutanu jäi Lutsimaale eesti kooli ja muid rahwuskultuurilisi asju edasi ajama.

P. Woolaine.

„Veronika“ seep on kõige parem!!

Dr. Adolf Weber, Müncheni ülikooli majandusteaduse professor, teadlane, keda on jüüdistatud waenulikkuses kaasaja tööliskiikumisele, peab Brigl-Mattiaß'e otsust siiski liiga pessimistlikuks. Oma wiimajes, mitmeti wäga huwitawas teoses „Der Kampf zwischen Kapital und Arbeit“ (Tübingen, 1930) tõendab ta (lhk. 524) otsekohe, et käitisnõukogude seadus on ometi palju kaasa aidanud töötajate ühishuwide kaitseks tööandjate wastu majanduslikul alal ja tööandjate toetamiseks käitise ülesannete täitmisel, nagu seda toonitab käitisnõukogude seaduse esimene paragrahw.

„Otsustaw tähtsus on sellel, missugune waimus walitsud käitisesitused seadust käsitada püüawad ja kuidas suhtuwad neisse tööandjad. Tööandjate seisukohalt on õige ebamugawamad määrused töötajaskonna kaitseks ebaõiglaste ja ebasotsiaalsete wallanduste wastu. Kuid siin, arwesse wõtes muutunud olukordi, ei saa olewikku wõrreldagi ennesõja ajaga, jääb ainult küsida, kas tööliste kaitset läbi wiia üldise seaduse kaudu tuleb eelistada lahendust käitisnõukogude abil, mis wastab iga üksiku eitewõrte iseäraldustele. Et tänapäewased käitisnõukogud põrmugi ei wasta kommunistliste agitaatorite maitsele, on iseenesest mõistetaw“.

Kui neid sõnu lugeda, mis ometi ei ole päritõigeusklikkudelt marksistidelt, kui meelde tuletada, et sarnased mehed nagu Franz Hitze, Lujo Brentano, Schmoller ja Franz Brandt juba aastakümnete eest soandasid awalikult tunnistada tööliskomisjonide majanduslist ja sotsiaalset tähtsust kapitalistlise korra juures, siis — mitte tarwitsedeski peatuda terwete woolude juures, mis arenemas teistes maades, eriti teiselpool Atlandi ookeani — ei saa küll jätta tähendamata, et wähemalt põhjendamatutena tunduwad ühe osa tööandjate kartused, nagu tähendaks käitisnõukogude sisseseadmine kriipsu tõmbamist kogu olemasolule. Kuid kindel on, et parandusi tuleb esitatud eelnõus teha ja need tehakse.

Majandusdemokraatia ei ole meie päewil enam akadeemiline mõiste, waid eluline nähtus. Seda mitte tunnustada, tähendab mitte ainult ignoreerida olewikku, waid ka kohustuste mittetundmist tulewiku, riigi ja rahwamajanduse takistamata arenemise wastu.

Ühistöö idee, ütleb eelpool tsiteeritud A. Weber, pole mitte antisotsiaalne, waid sotsiaalne selle sõna tõsises mõttes, see ei ole mitte utoopia, waid reaalpolitiline paratamatus.

Tulge kõik Karskusliidu miljonite loosimisele! Pühapäeval, 7. juunil kell 3 päeval „Vanemuise“ suures saalis loosib Karskusliit oma 10-ne miljonilise loterii. Pileteid müük lõpetatakse laupäeval kell 6 õhtul. Viimased piletid on saadaval reklaamiautos, „Postimehe“ rmtkpl, Eesti pangas, postkontoris ja öösel telegrafi kassas. Loosimisele sissepääs vaba.

Maskiga konn.

Edgar Wallace'i romaan. 12

„Teie edasijõudmine on küll terwe hulga kelme hirmuwärinatesse asetanud, Elk?“ pilkas Ray.

„Ah, ja, eriti asjaarmastajaid,“ wastas Elk, „Muide,“ jatkas ta tagasihoidlikult, „uudised ei ole mingit senjatsiooni esile kutsunud, sest London on nüüd rohkem kui enne täis jutustajaid, kes miljoneid waestele puistaks, kuigi neile esialgu sada naela laenata taheti — ainult selleks, et neile oma usaldust tõendada. On ka palju närakaid auhinnawõitjaid, kes wäljapressimistest ja röövimistest elawad ja peaaegu somapalju noori ilusaid naisi on, kes mängusalonge ja tantsulokaale juhiwad.“

Ray nägu kuutus sügawpunaseks ja kui ta pilgud surmata oleks wõinud, siis oleks inspektor Elki sõbrad sellel õhtul ainult sosinal temast kõnelnud. Aga Elk pööras oma tähelepanu nüüd Dickile.

„Härra pealik, tahaksin teada, kas wõin järgnewal nädalal saada ühe prii päewa? Mul on perekonnas wäike ebameeldiwus.“

Dick, kes senini ei teadnud, et ta sõbral üldse perekonda on, oli üllatatud. „Sellest on mul wäga kahju,“ ütles ta kaastundlikult.

Elk muigas. „Ja, see on minule midagi rasket,“ ütles ta. „Tahaksin teile sellest jutustada. Kas teie ei wabandaks meid silmapilguks, preili Bennett?“

Dick tõusis üles ja järgnes detektiiwile uksele. Ja siis ütles Elk kiirelt ja tasa: „Kell üks hommikul on lord Farmley maija sissemurtud ja konnad on lepingu ärakirjadega ära läinud.“

„Ella waatles wargsi Dicki nägu, aga sellel ei olnud mingit ilmet, nagu oleks Elki saladus mingisugust mõju awaldanud. Ta tuli aeglaselt laua juurde tagasi.

„Kardan, ma pean nüüd minema,“ ütles ta. „Elki toimetused nõuawad minu linnasolekut.“

Ta püüdis Ella silmist kahetsuse pilgu, mis ta mineku mitmeks tunniks ära rikkus. Nad kiirustasid siis jumalagajätmise ja ärasõiduga. Autos hakkas Elk seletama:

„Lord Farmley weetis nädalalõpu oma linnamajas. Ta töötas kahe uue klauseli kallal, mis Ameerika jaadiku erawiisilisel ettepanekul algatatud olid. See oli nagu ikka tähelepanija seisukoha wõtnud ja tal oli samuti nagu harilikult õnnestunud ühes klauselis oma maale soowitud parandusi kindlustada. Need käsitlesid laetwatransporti. Lord Farmley oli dokumendid teraskappi, mis ta tuppa seina sisse on ehitatud, pannud. Ta oli terasuksi kaks korda sulgenud, alarmikellad ühendanud ja siis magama läinud. Alles pärast lõunat teisel päewal oli tal juhust seifi jälle awada. Kõigi tunnuste järele olid selle uksed puutumatud olnud. Minister, kui ta tahtis pärast sööki uuesti lepingu kallal töösse hakata, pani wõtme lukuauku ja leidis, kui wõtit pööras, et wõmekeel mingit takistust ei leidnud. Ta puutus käepidet, see laskis kergelt ust lahti tõmmata. Seif oli lahtiwõetud ja leping kõigi märkuste ja parandustega puudus.

„Kuidas nad maija olid tulnud?“ küsis Dick, kuna auto maanteel edasi tormas.

„Söögitoa akna kaudu. Kojamehe söögitoa aknad on otse roimararhitekti leitud selleks,“ arwas Elk. „Aus töö oli tehtud. Peenem, mida ma kakskümmend aastat olen näinud, ja ainult kaks meest ilmas oli olemas, kes sellesarnast teha oskasid. Ühtegi sõrmejälge, ühtegi teraskappi lõhutud jäledat auku. Kõik on korralikult ja imelikult ilusti tehtud. On lust seda näha otse.“

„Usun, et lord Farmley selle kätetöö üle samapalju rõõmu tundis kui teiegi,“ wastas Dick kiusakalt. Ja Elk turtsatas. „Wähemalt siis, kui ma ära tulin, ei naeratanud ta aga sugugi.“

Lord ei olnud ka sugugi lõbusam kui Elk tagasi tuli.

„See on ju hirmus, hirmus, Gordon! Meie pidasime täna õhtul walitsuse koosoleku selle juhtumise pärast. Peaminister tuli ainult sellepärast linna tagasi. See tähendab ju minu politilist laostamist.“

„Arwate teie, et konnasid selle eest wastutawaks wõib teha?“ küsis Dick.

Lord Farmley wastus seisis selles, et ta teraskapi uksed awas. Kapi siseküljel oli näha walget jäljendit. See oli sama, mida Elk härra Broadi elukorteri uksepaneelil oli leidnud. Mitteasjatundjal oli peaaegu wõimata leida, kuidas seif awatud oli. Elk seletas töö. Nad olid kõigepealt käepideme wälja wõtnud ja said nõnda luku wõimsa plahwatusega purustada, ilma et seda kogu majas keegi kuulnud oleks.

„Nad on helisumbutajat tarwitanud,“ arwas Elk. „Mina ütlen teile, ainult kaks meest kogu ilmas wõisid seda teha.“

„Ja kes on need?“

„Noor Harry Lyme on üks. Tema on aastaid juba surnud. Ja Saul Morris on teine. Ja ka Saul on surnud.“

„Kuna aga tegu nähtawasti mitte surnute poolt pärit on, siis on küll mõistlikum kellelegi kolmandale mõelda,“ ütles lord märgatawa ärewusega. Elk raputas aeglaselt pead.

„See peab küll keegi kolmas olema ja pealegi bandest kõige targem,“ awaldas ta oma mõteid waljult. „Tunnen terwet kompaniid. Wal Cormon, Georg, rott, Billy Harp, Ike Velleco, Phecny Moore, ja ma wõin wanduda, et keegi see neist ei olnud. See on meistritöö, ekstsellents. See on suure kunstniku töö, nagu seda meie ainult harwa tänapäewal kohtame.“

Lord Farmley, kes nii kannatlikult kui wähegi wõimalik oli seda rapsoodiat kaasa kuulanud, lahkus töötoast ja jättis mõlemad mehed üksi.

„Härra pealik,“ ütles Elk, kui uks peeri seljataga sulgenud oli, „wõibolla teie teate, kus wana Bennett wiimasel ööl oli?“ Elki toon oli kerge, kuid Dick sai aru selle küsimuse tähendusest, mis selles peitus ja silmapilk tundis ta, et Ella temale palju kallimaks oli saanud kui ta kunagi seda aimanud oli.

„Ta oli pea kogu öö wäljas olnud,“ wastas ta. „Preili Bennett ütles mulle, et ta reedel wälja läks. Ja ta on täna hommikul koidikul tagasi tulnud. Milleks küsite selle järele?“

Elk wõttis taskust ühe paberi, silus ta aeglaselt sirgeks ja asetas prillid ette. „Ma olen ühe oma inimestest lasknud Benneti kodunt äraoleku ajast märkeid teha,“ ütles ta. „See oli kerge, sest naisel, kes igal hommikul sinna läheb appi koristama, on haruldane mälu. Bennett on möödunud aastal wiisteist korda ära olnud ja igakord, kui ta ära oli, on kuskilgi ikkagi päris suuri sissemurdmisi olnud.“

Dick hingas sügawalt. „Ja missugune on teie arwamine selle kohta?“ küsis ta.

„Mina arwan,“ ütles Elk otsustawalt, „et kui Bennett oma äraolekut laupäewa öösel ära seletada ei suuda, siis lasen ta wangistada. Ma ei ole ei Saul Morrist ega ka noort Harry Lyme't tundma õppinud. Nad elasid enne kui mina suuri töid sain. Aga kui mitte wäga pettuda, siis on Saul Morris mitte nii surnud nagu ta õigusepärast olema peaks. Ma sõidan nüüd tagasi, et wend Bennettit külastada ja wõibolla mängime meie wäikest peatust.“

Mees, kes kannatas laetwaõnnetust.

John Bennett töötas warahommikul oma aias, kui Elk ilmus ja otsekohe tarwilikust asjast kõnelema hakkas.

„Lord Farmley elumajas on laupäewase öö ja pühapäewa wahel, nähtawasti kella kahe wõi kolme wahel, sisse murtud. Teraskapp on ära lõhutud ja tähtsad dokumendid warastatud. Küsin teilt, kas wõite selgitada, kus wiibisite laupäewast pühapäewani?“

Bennett waatas detektiiwile otse silma. „Ma tulin linnast. Kella kahe paiku kõnelesin ma Dorkingis ühe politseinikuga. Keskööl olin ma Kingsbridge'is, kus ma jälle ühe politseinikuga kõnelesin. Mees Dorkingis on asjaarmastaja päewapiltnik, samuti kui mina ise.“

Elk mõtles järele. „Minu auto on siin, wast teie tulete minuga ja kõneleme nende politseinikkudega?“ pani ta ette. Ja tema enda üllatuseks oli Bennett sellega otsekohe nõus.

Dorkingis leidsid nad mehe. See tahtis parajasti minna.

„Ja tõesti, härra inspektor, ma mäletan hästi, et härra Bennettiga kõnelesin. Meie jutustajime loomade pildistamise üle.“

„Teate kindlasti, mis kellaajal see oli?“

„Täiesti täpselt! Kella kahe paiku oli minu juures patrull-seersant, ja ta tuli otse pärast seda, kui meie olime natuke lobisenud.“

Patrull-seersant, keda Elk hommikuselt uinakult äratas, tõendas tunnistamisi. Kingsbridge'is juurdlemise tagajärg oli samane. Elk laskis auto Horshami tagasi sõita.

„Ma ei waabnda ennast teie ees, härra Bennett,“ ütle sta. „Teie tunnete minu ametit küllalt hästi, et minu seisukohta austada.“

„Ma ei wabanda ennast teie ees, härra Bennett,“ ütles ta. „Teie tunnete minu ametit küllalt hästi, et pärast teie kõigi ilma inimeste seast just mind kahtlustate?“ Elk koputas auto aknale ja see jäi seisma.

„Jalutame tänawal,“ ütles ta. „Ma saan siis paremini kõnelda.“

Nad astusid autost wälja ja kõndisid tüki maad ilma sõnagi wahetamata.

(Järgneb.)

Beckeri tehased tules.

Südapäewane tulekahju tegi Tallinnas kümneid miljoneid kahju.

Kaks töostusettewõtet tuleroaks, wene nisu rikutud.

Eile päewal kell 1.20 teatati Tallinna linna tuletõrje komandole, et Koplis asuwates Beckeri tehastes on lahti puhkenud tuli. Tutõrje komando kohale jõudmisel selgus, et oli süttinud põlema katus Beckeri tehaste suurel kiwihoonel, kus asuwad mitmed wäiksemad töostused, kuna suurem osa ruumidest on wene kaubandusesituse wiljaladude all.

Tuli oli laialdaselt pinda wõtnud. Tõrwatud katus põles täiel leegil. Mitmes kohas oli tuli juba jõudnud katuse läbi põletada ja sisemistesse töostusruumidesse tungida. Ühtlasi ähwardas tulehädaoht ka kõrwalolewaid hooneid, kus asus wene kaubandusesituse wiljaladu. Ära nähes, et linna komando siin omal jõul tulest ei suuda jagu saada, anti üldine häire wabatahtliku tuletõrje kokkukutsumiseks.

Wahepeal oli tuli tunginud Iwaski kastiwabrikusse. Kuiw puumaterjal ja walmis kastid wõtsid kiiresti tuld. Tuletõrje alustas kiires korras kustutamistöid. Peamine tähelepanu juhiti töostuse ja wiljaloa kaitsele. Lõõdi sisse lao klaaskatus ja hakati juba tuld wõtnud wiljateri weega üle uputama. Paaritunnilise töötamise järele saadi tulele piir panna ja suudeti suurem õnnetus ära hoida, mis siis oleks wõinud juhtuda, kui tuli oleks wiljalao täiesti oma alla wõtnud.

Maani maha põles Iwaski kastiwabrik, sissesõidu, walmis kastid ja hulk tooresmaterjali. Kannatada sai tublisti kõrwalolew Smitkini rauatöostus. Nisulaole tegi tuli wähem kurja kui wesi. Kahju kogusumma ei ole weel kindlaks tehtud, kuid see ulatab kindlasti kümnetesse miljonitesse.

Millest tuli tekkis, ei ole kindel. Arwatakse, et see wõis alguse saada lähedal olewast kiiriwabriku korstnast. Liiriwabriku ahju oli kõetud mitmesuguse kuiwa prahiga ja wäga wõimalik, et wabriku korstnast tulnud säde süütaski Iwaski kastiwabriku tõrwatud katuse. Mõned, kes alul tuld märganud, teawad siiski kinnitada, et tuli olewat alguse saanud wabriku sisemistest ruumidest.

Saksa-Inglise kohtamine Chequersis.

Riigikantsler Brüning ja wälisminister Curtius teel Inglismaale.

Dodatakse reparatsiooni küsimuse üleskerkimist.

Berliinist, 4. juunil. Saksa riigikantsler Brüning ja wälisminister Curtius algasid kolmapäewa õhtul teekonda Londoni. Kantsleril ja wälisministril on kaasas ainult sekretär. Külalised wõetakse Londonis ka Inglise kuninga poolt wastu.

Enne Londoni sõidu algust laskis riigikantsler Brüning president Hindenburgil alla kirjutada **uutele hädakorra määrustele.**

Walitsuse teisipäewasel koosolekul olid need hädakorra dekreedid arutusel kuni hilja ööni. Lõplik kokkulepe saawutati alles kolmapäewal enne lõunat. Ametlikult weel waigitakse dekreedi sisust, kuid lehed teewad mitmesuguseid oletusi. Muuseas antawat walitsusele luba teatawates töostustes 40-tunniline töönädal maksma panna. Ka erakondade koosolkutel arutatakse juba eelseiswate dekreetide sisu. Saksa rahwaerakond lükkab tagasi igasuguse riikliku wahelesegamise tööaja korraldamisele. Samuti ei olda nõus mingisuguse maksude kõrgendamisega, isegi mitte n.n. kriisimaksuga. Sotsiaaldemokraadid on igasuguste sotsiaalsete reformide piiramise wastu. Siiski loodetakse, et walitsusel korda läheb kompromissi saawutada. Neid lootusi õigustawad ka Leipzigi sotsiaaldemokraatide kongressi otsused.

Riigikantsler Brüning.

Saksa ja wälismaa ajakirjandus arutab elawa huwiga eelseiswa

Chequessi konwerentsi wõimalikke tulemusi.

Saksa lehed näewad ette heakstegemise probleemi ümberkorraldamise üleswõtmist sellel kokkusaamisel. Mõõdukamad lehed aga hoiatawad ministreid liig suurte lootuste eest, toonitades, et Chequessis ei tehta mingisuguseid kohustawaid otsusi. See on ainult erawiisiline läbirääkimine, kuid siiski ei salata, et sellel kokkusaamisel wõiwad olla wäga tähtsad tagajärjed. Euroopa politika edaspidise arengu kohta. Pidawat siiski kannatust olema, sest järsu rünnakuga ei wõidawat midagi läbi wiia.

„Daily Heraldi“ diplomaatlik kirjasaatja toob ära kindlakujuliselt wastuse, mille saaksid Saksa ministrid Chequersis reparatsiooni küsimuste kohta. Muu hulgas on „Daily Herald“ sotsialistliku erakonna ametlik häälekandja, mispärast teade hästiinformeeritud allikast peab olema.

MacDonald ja wälissekret. Henderson andwat oma külalistele kindlustuse, et nad tunnustawad täiel määral Saksamaa raske majanduslik olukorra tõsidust ja et Inglismaa täiesti saab aru Saksa rahwa ja walitsuse raskustest. Nad peawad aga päris selgelt rõhutama seda, et Youngi kawa rewideerimine ei ole sugugi Inglismaa ja Saksamaa omawaheline asi. MacDonald ja Henderson soowitawat sellepärast Saksa ministritel pöörduda teiste suurriikide poole, eriti Ameerika-Ühisriikide poole, kui nad Youngi kawa muutmist soowiwad. Olukord wõetakse warsti kaalumisele, kui Saksamaal tõesti on nõnda raske, nagu seda sakslased ise tõendawad. Olewat arwata, et sakslased seda nõu ka kuulda wõtawad.

Peaminister MacDonald.

„Daily Herald“ annab wäga wiisakalt sakslastele nõu lühikese Saksamaa rahanduslikkude raskuste, reparatsioonimaksude suurenemise ja asjatute majanduselu balansseerimise katsete kirjelduse juurde lisada ka hoiatuse. Selles oleks wõimalik lihtsalt ära öelda, et Saksamaa wõib omal ajal tarwitama hakata oma õigusi, s. o. moratooriumi nõudmist, kui midagi muutust ei sünni.

Itaalia „nõsaa, aga...

Roomast, 4. juunil. (Trj.) Itaalia wälisminister Grandi esines senatis pikema kõnega, milles ta kaitses Itaalia walitsuse majanduslikku lähinemist Nõukogude Wenemaale ja andis ülewaate merejõudude wähendamise asjus peetud läbirääkimistest. Ühtlasi kõneles Grandi Saksa-Austria tolliliidu kawast ja ütles, et kuigi Itaalia ei wõi seda kawa pooldada, tunneb ta tõsist sümpaatiat mõlema kõnesolewa riigi wastu. Eriti awaldas Grandi poolehoidu Saksamaale ja andis mõista, et Itaalia oleks nõus rewideerimisele wõtma Saksamaa reparatsioonikohustusi, kuid mitmesugustel eeltingimustel.

Kõõma, palsaspeasuse

ja juuste wäljalangemise wastu aitab bioloogiline juurksetoonikum „Cholestin“, mida kõigist apteekidest wõib saada.

Tallinna linna poegl. gümn. 300-aastane.

Juubelipidustused kestawad 3 päewa.

Täna algawad Tallinna linna poeglaste humanitaargümn. 300-a. kestwuse juubelipidustused. Tallinna linna poeglaste humanitaargümnaasium on wanem keskkool Eestis. Ta põlweneb „wanast heast Rootsi ajast“, asutatud Gustaw Adolfi poolt aastal 1631, aasta warem kui Tartu ülikool. Oma pika eluea jooksul on kool läbi elanud mitmesuguseid ajajärke ja tegutsenud mitmesuguste nimede all.

Õppekeeleks on olnud kord saksa, kord wene keel ning alles iseseiswuse tulekul sai tast puhtakujuline eesti kool. Waatamata sellele, et wenestuse ajajärgul riigikoolina tegutsedes koolis walitses wõõras waim, on nii mitmedki meie tuntud tegelased selles koolis oma hariduse saanud.

Juubelipidustused algawad reedel kell 12 koolinäituse awamisega, millele järgneb samal päewal wõimlemis- ja spordipidu staadionil. Õhtul kell 7 waimulik talitus gümnaasiumis ja wil. kogu poolt annetatawa lipu õnnistamine. Õhtul kella 10 ajal on õpilaste ja wilistlaste tõrwikutega rongikäik gümnaasiumi eest Kadriorgu riigiwanema lossi ette. Laupäewal kella 11 ajal e.l. korraldatakse pidulik aktus „Estonia“ kontsertsaalis, millest osa wõtawad kutsutud külalised eriliste kutsetega. Õhtul kell 8 on gümnaasiumi wõimlas õpilaste kooswiibimine ja kella 10 ajal wilistlaskogu poolt korraldatud ball „Estonia“ walges ja punases saalis.

Pühapäewal on wilistlaste erakorraline pidulik koosolek gümnaasiumi aulas.

Pühapäeval, 7. juunil s. a.

Rahva-pidu

Käsitööliste Seltsi alas.

Kas koolides tehakse sotsialistlikku ja usuwastast propagandat?

Läbirääkimised riigikogus sellekohase arupärimise puhul. — Arupärimine Wenemaale müüdawate suguemiste hinna kohta lükati tagasi.

Riigikogu koosolek 4. juunil.

Üle hulga aja oli riigikogus arupärimistekoosolek. Esimesena esitas rkl. Kuris walitsusele küsimuse talupidajatelt kodumaa nisu kokkuostmise asjus. Ta küsis, kas ja kui palju nimelt nisujahu-tolliga soodustatud suurweskid ja igaüks eraldi on majandusministeeriumile antud kohustuse wõi leppe kohaselt kodumaa nisu talupidajatelt ostnud. Teiseks, kui palju on keskmiselt nisu kilogrammist makstud, ja kolmandaks, mil wiisil kawatseb walitsus käesolewa aasta nisusaaki realiseerida.

Rkl. J. Saar esitas walitsusele küsimuse maalasuwate kinniswarade maksustamise kohta. Ta küsis, kas wabariigi walitsusel on teada, et esimesed maksutähtajad kinniswaramaksu maksmiseks maal asuwatelt kinniswaradelt on kätte jõudnud. Kas walitsus kawatseb riigikogule antud lubadust kinniswaramaksu asjus pidada ja millal kawatseb wabariigi walitsus maalasuwate kinniswarade maksu alandamise seadust esitada.

Peale selle esitas as. koonduse rühm weel **arupärimise liiakasu wõtmise kohta riikliku garantii abil teostatawa sugusigade ostmise puhul.**

Arupärijad tõid ette, et põllusaaduste hinnad on langenud ja ei tasu tootmiskulusid. Riigi poolt on antud garantii Nõuk. Wenemaale sugusigade müügi teostamiseks seakaswatajate seltsile ja „Estonia“ eksporttapamajadele, kuid ettewõtted töötawad riikliku toetuse ja laenudega. Nemad on saanud erakordsetel tinginustel walitsuse garantii. Ettewõtjad saawad lepingu kohaselt 105 senti sugusea eluskaalu kg eest, kuna aga ise maksawad põllupidajatele ainult 60 s. eluskaalust. See on liiga suur waheltkasu. Walitsusel oleks praegu wõimalus suurt waheltkasu reguleerida. Arupärijad küsiwad, kas walitsusel on teada, et nii suurt waheltkasu saadakse ja kas walitsus on annud garantii eksporttapamajadele ja seakaswatajate seltsile enne eksportkrediidi seaduse maksmahakkamist, ja kas walitsus kawatseb wahele astuda. Seda arupärimist põhjendas rkl. Fuks. Arupärimine sai poolt 22 häält, seega lükati tagasi.

Majandusminister ja Eesti Panga nõukogu.

Ühel eelmisel koosolekul endine majandusminister J. Zimmermann küsis wabariigi walitsuselt, kas on tõsi, et majandusminister on wõtnud osa Eesti Panga nõukogu koosolekust ja mis õigusega. Eilsel koosolekul majandusminister wastas sellele küsimusele, et Eesti Pank on emissiooni keskpank ja tema ülesanne on korraldada eesti raha ringwoolu. Siit järgneb, et riik ja riigi majandus on huwitatud sellest, et raha ringwool funktsioneeriks korralikult ja riigi esitajatel on õigus walwata selle järele. Seepärast riigiwõimu esitajatel on õigus kontaktis olla asutusega, kes raha ringwoolu korraldab. Eesti Pank on era-aktsiaselts, kuid $^2/_3$ aktsiaid kuulub riigile ja riik on huwitatud, et pank tegutseks majanduslikult otstarbekohaselt. Majandusminister wõib määrata esindajaid Eesti Panga juure, kel on õigus wõtta osa nõukogu koosolekust sõnaõigusega. Kui ministril on õigus määrata isikuid nõukogu koosolekust osawõtmiseks, siis loomulikult peab ka ministril endal õigus olema koosolekust osa wõtta.

Nüüd jõudis riigikogu tähtsama punkti juure, nimelt

läbirääkimiste juure arupärimise puhul sotsialistliku ja usuwastase propaganda kohta koolides.

Esimesena wõttis sõna tööerakondlane Tallmeister, kes õige pikalt wastas haridusministri wäidetele. Ta ütles, et minister nagu oleks tahtnud pugeda koolidirektori selja taha, weeretades süü sellele. Kõneleja siirdus noorsotsialistide kongressi resolutsioonidele, näidates, kuidas noorsotsialistide programmis seisab, et neil ei tohi olla ei usku ega isamaad. Seesugust waadet tahtwat sotsialistid noorsoosse istutada. Sotsialismis olewat kõige kurwem, et osatakse küll waime wälja kutsuda, kuid ei suudeta neid taltsutada. Sotsialistide oma noorsoo organisatsioon walmistawat pinda põrandaalustele. Kõneleja tuletab meele kadunud prof. Peeter Põllu sõnu, mis ta öelnud, et on tarwis teha kindlat wahet meie ja sotj.-dem. wahel. Kõneleja tuletab weel meele, kuidas põllum.-kogud enne walimisi on seletanud, et nende suuremaks ülesandeks on sotsialismi wastu wõitlemine. Tallmeister esitab motiweeritud üleminekuwormeli.

Rkl. Lattik ütleb, et noorsotsialistide kongress on awaldanud oma kaswatusliku programmi kawa, kuid see kaswatuswiis ei ole õige ja see wõib saada sotsialistidele enestelegi saatuslikuks. Kõneleja wõrdleb sotsialistide ja noorsotsialistide wahekorda kanaga, kes on wälja haudunud pardi pojad. Pardipojad lähewad tiiki ujuma, kuid kana ei saa neile enam järele. Nii kaswawat noorsotsialistid sotsialistidele üle pea. Kõnelejale hüütakse wahele, et Lattiku haridusministriks olles on juhtunud samasuguseid asju. Lattik wastab, kui tema ajal oleks seda juhtunud, siis tema eluga ei oleks pääsenud.

Rkl. Teemant ütleb, et tema oleks siis Lattiku üles poonud. Lattik wastab, et kui noorsotsialistid kedagi kunagi poowad, siis poowad nad Teemanti koos Martnaga, sest need mõlemad olewat burschuid ja ei mahu oma wanas eas enam põranda alla.

Kõneleja räägib siis, et praegu on politiise libitsemise ajajärk. Omal ajal Päts aidanud luua kommunistlikku erakonda ja sotsialistid kurtnud, et Päts sokutanud neile täid krae wahele. Nüüd on täitegemine jäetud teiste ülesandeks, kuid see on kardetaw mängimine tulega. Haridusminister ei olewat weel ütelnud oma eitawat sõna koolides ettetulnud wäärnähtuste kohta. Noorsotsialistide programm olewat komsomolide programm wesistatud kujul. Käesolewa arupärimise teeneks olewat, et see haige koht kooli elus on awalikuks tehtud. Kõneleja ütleb, et kui haridusminister awaks puht-sotsialistliku keskkooli, siis üksi sotsialist sinna oma last kooli ei paneks, waid wanemad tahawad ikka kooli, kus lastele õpetatakse distsipliini ja korralikkust.

Mõlemale kõnelejale wastas haridusminister J. Piiskar.

Ta ütles, et Tallmeistri arupärimine on põhjendatud rohkem noorsotsialistide kongressi resolutsioonidele kui koolioludele. Kui tehakse koolis kihutustööd mõne õppeaine poolt wõi wastu, siis ei ole haridusministril paragrahwi, millega saaks seda takistada. Kui kusagil tehakse riigiwastast kihutustööd, siis on olemas üks teine minister, kellel on wastaw wõim selle wastu astumiseks. Minister tähendab, et meie kool on arenenud normaalselt ja koolil on küllaldaselt määrusi, millega saab korda pidada.

Koolides on praegu maksew sama kord, mis oli maksew Lattiku ajal ja enne teda. Koolides ei ole ministri teada kusagil ei sotsialistlikke ega kommunistlikke rakukesi. Mis aga puutub usuwastasesse propagandasse, siis arwas minister, et tema arwates kõige tarwilikum on kirikuelust enesest sisemiste wäärnähtuste kõrwaldamine. Minister tõi näiteks ette õpetaja Tennmanni lugusid ja ütles, kuidas wõib panna noorsoo kaswatajaks inimest, keda konsistoorium on karistanud ja kelle ümber on olnud skandaalseid asju.

Arupärijad ei ole ette toonud mingisugust konkreetset materjali ja kõik see asi on rajatud kuuldustele. Minister on asja juurelnud ja wõib tõendada, et kuskil midagi seaduswastast ei ole olnud. Haapsalu seminari wahejuhtumise kohta seletas minister, et esitatud juurdlusmaterjali põhjal ei oleks ka seal midagi olnud, millest räägis arupärija. Temal olewat ka olnud käes isamaalisel hommikul peetud kõne ärakiri. Selle ministri wäite puhul hüütakse tööerakonna poolt wahele: „Kas see tõesti oli orginiaal?“ Wahelhüüded ja ministri wastused lähewad õige ägedaks. Minister seletab, et tema on arwamises, et kõik kooli direktorid on õiged inimesed. Seni kui temal ei ole tõendusi wastupidisest, ei saa ta kahtlustada ka Läänemaa seminari direktorit.

Kõnelewad selle küsimuse kohta sotsialist Mihkelson ja Schütts. Wiimasena kõneles M. Martna tõrjudes tagasi oletusi, nagu walmistaks noorsotsialistlik liikumine pinda kommunistidele.

Koosolek lõpetati kell 2. Läbirääkimisi jatkatakse järgmisel koosolekul.

Kohutaw sillaõnnetus Prantsusmaal.

Silla proowimisel katkes kandetross. — 29 inimest jõesügawuses, neist 12 uppunud.

Pariisist, 4. juunil. (Trj.) Keskmädala hommikul juhtus Gironde'i departemangus ränk õnnetus. Warises kokku suur ripptw sild Saint Denis de Pile'is. Õnnetus juhtus filmapilgul, kui uue silla kandewõimet proowiti. Silla kaar oli 80 m pikk ja sild wiis üle Lordogne'i harujõe Isle'i. Kui sillale oli kandejõu proowiks sõidutatud 16 wagunit liiwaga, katkes ootamatult üks silda kandwatest terastrossidest. Järgmisel filmapilgul langes sild rusudeks. Wagunid koos juhtidega langesid sügawusse ja kadusid käreda wooluga jõe woogudesse. Wagunite juhtidest ja teistest isikutest, kes wiibisid sillal, on 12 inimest uppunud ja 17 raskesti wigastatud.

Doumerque naisemees.

Jumalaga Elysée!

Pariisist, 4. juunil. Gaston Doumerque, wabariigi lahkuw president, on abiellunud. Prantsuse president, kes pärast mitmeid abielus presidente oli poissmehena Elysée peremehelks, pöördub pärast 13. juunit Lõuna-Prantsusmaale, oma kodusse, noore abielumehena. Doumerque on muuhulgas protestant. Kiriklikku laulatust ei olnud. Perekonnaseisu ametnik toimetas kodanliku laulatuse Elysée lossis. Proua Doumerque, senine madame Grave, on lesk. Ta on oma praeguse mehega tuttaw selle kaubandusministriks oleku ajast, s.o. peaaegu 30 aastat. Doumerque oli tookord tema ainukese tütre eestkostja. Presidendi hoolealune on wahepeal abiellunud ja on praegu kolme lapse ema.

„Noor“ abiellunud president on praegu 67 aastat ja tema teinepool 53 a. wana.

„Troonipärija“ saksa teraskiiwerlaste seas.

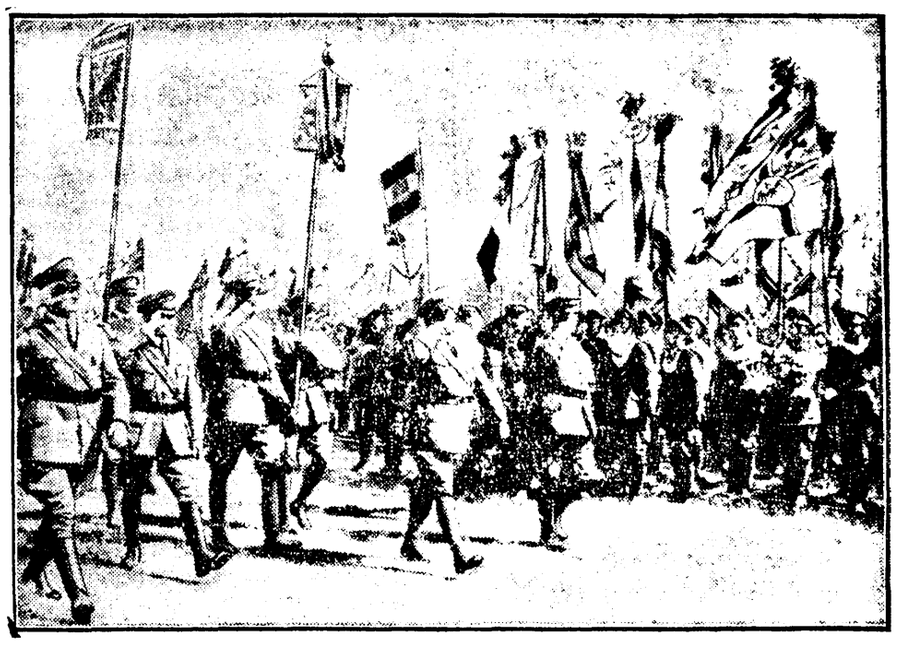

„Teraskiiwri“ paraadil.

Neil päewil Breslaus peetud n. n. teraskiiwerlaste päewal wõtsid liidu juhid Seldte ja Düsterberg wastu ka suure paraadi, millest osa wõttis 140.000 teraskiiwerlast. Pildil sammuwad juhid paraadiriwi ja lippude eest mööda.

Nagu juba tuttaw, wõttis paraadist auwõõraste tribüünil osa ka saksa endine kroonprints. See on mõnele wälismaa lehele annud põhjust wäita, nagu kawatseks endine troonipärija monarhistide toetusel kandideerida Saksa wabariigi presidendi kohale. Saksa demokraatlikud lehed naeruwääristawad seda mõtet põhjendusega, et kuigi „Teraskiiwer“ wõiks „kroonprintsi“ toetada, on sel organisatsioonil ainult 150.000 liiget, walimiseks on aga tarwis 20 milj. häält. „Berl. Tagebl.“ arwab, et „troonipärija“ eelistab oma eraelu mugawusi walimiswõitluse ebamugawustele. Peale selle on ta seotud lubadustega, politilisest tegewust loobuda. Ja kuigi ta wast unistab politilisest karjäärist, wõiks seesugune lõppeda ainult haleda sissekukkumisega.

Kuulsa „Do 10“ kuulsusetu „erruminek“.

Hiiglalennuk loobub ookeanilennust.

Lissaboni st, 4. juunil. (Trj.) Dornier'i tehaste suur lennupaat „Do 10“, mis seniajani oli Kap Verdi saartel, oodates wõimalust lennuks üle Atlandi ookeani, on nüüd lennust lõplikult loobunud. Lennupaat tuuakse tagasi Friedrichshafeni, kus temale korraldatakse põhjalik ülewaatus ja asutakse teatawatele ümberehitustele.

Teatawasti algas „Do 10“ suurte lootustega ringlendu Euroopas, enne kui kawatsetud ookeanilennule taheti asuda. Kuid kohe alguses tulid lennukil ilmsiks wead, mis põhjustasid hädamaandumisi. Siiski saadi kuidagi „seiklustega“ Lissaboni. Siis lükati ookeanilennu tähtpäewasid edasi, kuni kord heal päewal puhkes tuli ja häwitas lennukil tiiwa. Pikema paranduse järele startis lennuk esimesele ookeanilennu etaapile. Siis järgnesid jälle igasuguised äparduseed ja nüüd nähtawasti on „Do 10“ karjäär jõudnud lõplikult surnud punktini.

Belgia saab koalitsiooni walitsuse.

Brüsselist, 4. juunil. Pärast pikemaid nõupidamisi wabameelsete erakonna juhtidega, teatas katoliiklaste juht Renkin Belgia kuningalt, et ta on nõus uut koalitsioonilalitsust moodustama. Walitsusest wõtaks osa niihästi katoliiklaste kui wabameelsete esitajad.

Rendid langewad.

Talude rendihinnad tänawu 15—16 protſ. odawamad. Lõuna-Eesti languse eesotſas.

Põllumajanduſſaaduste hindade languſe tagajärjel on wähenenud talude rahaliſed ſiſſetulekud. Ühes ſellega on langenud ka talude oſtu-müügi ja maarendi hinnad.

„Põllumajanduſe turu“ teadete järgi makſeti tänawu põllumaa hektaariſt terwe talu wiiſi rentides 19,80 kr. ja oſa wiiſi rentides 22,50 kr., kuna möödunud (1930) aaſtal makſeti waſtawalt 23,50 ja 26,50 kr. Seega on tänawuſed maarendi hinnad möödunud aaſtaga wörreldes (terwe ja oſa talu wiiſi rentides) langenud 15—16 protſ. wörra. Üksikute wähemate maalappide wiiſi rentides on hinnad jaanuti langenud.

Hektaariſe arwatult makſeti tänawu, rentides maad körſwilja alla 23,50 kr., kartuli alla 23,90 kr. ja lina alla 26,40 kr. Eelmiſel aaſtal olid need hinnad waſtawalt (kroonides) 26,54; 27,00 ja 33,00.

Körſwilja ja kartuli alla määratud maa rendi hind langes 11,5 protſ., lina alla — 20,0 protſ. wörra. See on otſekoheſes ühenduſes linahindadega, mis madalamad teiſte põllumajanduſe ſaadustega wörreldes.

Maade järgi makſetakſe tänawu renti põllumaa hektaari eeſt terwe talu wiiſi rentides (kroonides): Wiru — 24,10, Järwa — 25,30, Harju — 20,90, Lääne — 20,30, Saare — 16,10, Pärnu — 17,50, Wiljandi — 22,30, **Tartu — 22,30**, Walga — 18,00, Wõru — 15,10 ja Petſeri — 15,60.

Need on keſkmiſed hinnad, mis tuletatud korreſpondentide teadete põhjal. Üksikutel juhuſtel muidugi erinewad rendihinnad neiſt arwudeſt tunduwalt, olenedes renditawa maa hüwedeſt.

Keſkmiſte hindade järgi otſuſtades makſetakſe põllumaa hektaari eeſt terwe talu wiiſi rentides Põhja-Eestis enam kui Lõuna-Eestis. Wahe tuleb nähtawaſti ſelleſt, et Põhja-Eeſti põllumaa juure kuulub enam rohumaad kui Lõuna-Eestis.

Kui arwata rendi-hind kogu renditawa maa kohta, ſiis on Lõuna-Eestis ühe hektaari hind kallim kui Põhja-Eestis.

Laewandus elab raskeid päewi.

Terwelt 1/6 tonnaaſhiſt tööta. Ometi tahetakſe tonnaaſhi weelgi ſuurendada. Nõukogude Wenemaa ſoowid ja katwatſuſed.

Laewaſõidu konwerentſi juhatuſe kooſolek Brüſſelis.

19.—21. maini peeti Brüſſelis „Balti ja rahwuswaheliſe laewaſõidu konwerentſi“ juhatuſe kooſolekut, milleſt Eeſti eſitajana oſa wõttis inſener E. Maſik. Nimetatud konwerentſi ümber on koondunud 21 mereriiki kogutonnaaſhiga 12 miljonit tonni.

Konwerentſi eſimees tuntud Ingliſe reeder W. A. Souter eſines lühikeſe ülewaatega laewaſõidu praeguſe ſeiſukorra kohta ilmamajanduſe kriiſi tagajärjel.

Muuſeas tähendas ta:

Laewaſõit ägab ikka alles ſenini nägematu kriiſi all, mille tagajärjel üle 10 milj. tonni ehk 1/6 kogutonnaaſhiſt praeguſel keſwadiſel nawigatſiooni ajal ſeiſab. Wäljawaated ſeiſukorra paranemiſeks on koguni nõrgad. Laewaſõidu wäljawaateid raſkendab eriti wiimaſte aaſtate wäljaweo ümberkorraldus (Ameerika aſemel Euroopa), mis lühendab laewade ſõiduteed. — Seiſukorra paranemiſe ſihis oleks praegu ainult üks tähtſam tegur märkida, nimelt laeuprotſendi allawiimine kõige madalamale taſapinnale, mis ſeni nähtud.

See ſamm wõib elustada majanduſliſt läbikäimiſt ,nagu ſee oli 1909. a. Kuid praegu on ikka weel makſmaS wäga ſuured wahed walmiſſaaduſte ja tooreſmaterjali hindade wahel, ſamuti on paſjudel aladel palgad kõrged.

Kooſolekul wõeti põhjalikule kaalumiſele

prahituru ſeiſukord

ja abinõud ſelle parandamiſeks. Seſt on terwe rida momente, mis ära ripuwad laewaomanikkudeſt ja riikide poliitikaſt. üheks tähtſamateſt nendeſt on tonnaaſhi üleproduktſioon, eriti ſiis, kui ſeda õhutatakſe riikliſte toetusrahade abil.

Ühenduſes prahituru ſeiſukorraga peatuti pikemalt paari küſimuſe juures, mille arutamiſeks põhjuſt annab Nõuk. Wenemaa talituswiis. Eſimene neiſt puudutas „time-charteri“ tingimuſi. Hariliku kombe järele makſetakſe ſelle charteri kuju juures prahiraha kuu wiiſi ette. Nüüd aga tahawad wenelaſed wägiſi läbi ſuruda oma ſoowi maksta ainult reiſi lõpul. Kuna aga ſarnaſel juhuſel laadungi kinnipidamine raske, ſiis on wenelaſte tingimuſte waſtuwõtmine ſeotud ſuure riiſiga. Ja waſtuwõetud reſolutſioon ſoowitakſe laewaomanikkudele wana time-charteri wormi juure kindlaks jääda.

Weelgi tähtſam oli teine küſimus —

Wenemaa kaubalaewaſtiku tormaaſhi ſuurendamine laewade ehitamiſe wõi kuni 5 a. wanuſte laewade oſtmiſe teel, pikaajaliſte krediitide abil.

Päraſt kõigekülgſet kaalumiſt wõeti ſelles küſimuſes waſtu reſolutſioon, milles rõhutatakſe, et arweſſe wõttes tonnaaſhi üleproduktſiooni, tuleks lugeda täieſti mitteſoowitawaks, kui riigid aitaks üles ehitada uut Wene laewaſtikku pikaajaliſte krediitidega, laewanduſt ſellega ſegi kaiſata ja teenituſt wõttes oma inimeſtelt.

Üldine arwamine kuuldus ſinna, et

käeſolew aaſta on laewaſõidule üks raſkemateſt.

Wäljawaated on õige peſſimiſtliſed ja ſee asjaolu kohuſtab pöörama tõſiſt tähelepanu laewanduſele kui rahwusliſelt tähtſale majandusharule.

Mussolini peab nõu.

Kas wabandada paawſti ees.

Roomaſt, 4. juunil. Paawſt nõuab oma protestimärgukirjas Itaalia walitſuſelt wormilikku wabanduſt „katoliikliku aktſiooni“ waſtu ette wõetud kallaletungide päraſt. Kõige pealt nõutakſe wabanduſt apoſtlikku kantſlieſe tungimiſel eksterritoriaaljuſe rikkumiſe päraſt, ſamuti aga ka haawamiſte ja laimamiſte päraſt. Lõpuks nõutakſe ka katoliiklikkude organiſatſioonide hoonetes toimepandud ſiſſeſeadete lõhkumiſte heakſtegemiſt.

Kolmapäewa õhtuks oli Muſſolini poolt kokku kutſutud faſciſtliku erakonna direktoorium. Nõupidamiſel pidi arutuſele tulema Watikani ja Itaalia walitſuſe waheline konflikt. Arwati, et Muſſolini iſe eſineb konfliktiſt atenemiſeſt pikema ſeletuſega.

Wene puud ja Läti juudid.

Riiaſt, 4. juunil. Mitmed wälismaa riigid ei wõta teatawaſti wene puid waſtu. Et ſee ſiiſki ſünniks, on üks juudi firma Läti wene puude wälismaa turule ſaatmiſe oma peale wõtnud. Puud ſaadetakſe wälismaale „ümbertöötatud“ kujul. Nimetatud firma tahab waſtawatelt aſutuſtelt ſaada iſegi ſoowituſt ja nõuſolekut. See küſimus on praegu ſiiſki otſuſtamata, ſeſt kardetakſe, et Läti tſertifikaatide andmine wene puudele wõib halwaſti mõjutada Läti puude mahutamiſt wälismaa turgudele.

Toſcanini ei pääſe Bayreuthi

Milaanoſt, 4. juunil. (Trj.) Richard Wagneri poja leſk on kirjutanud Toſcaninile kirja, milles ta on palunud teatada täpſat aega, kunas Toſcanini ſaab tulla Bayreuthi, et juhtida ooperit Wagneri piduſtuſtel. Toſcanini ſeletab, et ta on ſelle kirja teatawaks teinud Itaalia walitſuſele, paludes ühtlaſi temale tagaſi anda ärawõetud paſs, et ta wõiks ſõita Bayreuthi. Itaalia walitſus ei ole aga ſelle kirja peale mingit waſtuſt annud ega ole helilooſale antud tagaſi tema liikumiswabaduſt. Sellega muutub kahtlaſeks, kas Toſcanini ſaab Wagneri piduſtuſtele ſõita, kuna need ſeiſawad juba uſſe ees.

Punawägi manööwerdab Poola piiril.

Warſſawiſt, 4. juunil. Nagu Wilnoſt teatatakſe, on Nõukogude Walge-Wenemaal Poola piiri lähedal praegu käimas ſuured punawäe manööwrid. Nõukogude Wene lennukid ilmuwad ſagedaſti piiri kohale.

Balti üliõpilaſed nõupidamiſtel.

SELL konwerentſi awas Leedu preſident.

Kaunaſeſt, 4. juunil. Kolmapäewal kell 18,15 awati ohwiſeride klubi ruumides Balti riikide üliõpilaskondade — SELL konwerents. See on arwult kaheksas. Awamiſel wiibis Leedu walitſuſe liikmeid, Läti ja Eeſti jaadikud, Kaunaſe linnapea, ülikooli rektor ja põllumajanduſliku akadeemia direktor. Awamiſkõne pidas riigipreſident Smetona.

Neljapäewal päraſtlõunat wõttis konwerentſi delegaate waſtu wabariigi preſident Smetona.

Nagu teada, wiibib konwerentſil ka Eeſti üliõpilaskonna delegatſioon.

Wiimaſed miiniwäljad Balti merel kaowad.

Riiaſt, 4. juunil. Teedeministeeriumi kokkuleppel põllumajanduſministeeriumiga tahetakſe käesolewal ſuwel likwideerida wiimaſed miiniwäljad Irbeni wäinas. Seal on weel neli miiniwälja. Üksikud miinid on kinnitatud 9—20 m ſügawuſſe.

„Nautilus“ külaſtab Londonit.

New-Yorgiſt, 4. juunil. Sir Hubert Wilkins ſõidab oma põhjanaba allweepaadi „Nautiluſega“ Londoni wiſitaſuſe külaſkäigule, et Ingliſe õpetlaſtele wõimaldada tutwuneda tema allweelaewaga. Londonis tuleb allweelaewale ka proua Wilkins, kes tahab laewal ſaata oma meeſt kuni Bergenini, Norra lääneranna.l.

Miiniriſtlejate ja weſilennukite ſaatel ning kõigi laewaſireenide uludes ſõitis ſir Hubert Wilkinſi põhjanaba allweepaat New-Yorgi ſadamaſt teele Prowincetowni, kus teda weel kord läbi proowitakſe. Sealt algab ſõit üle ookeani Terwmägedele.

Nagu teada, külaſtab laew ka Londonit ja teeb jää all põhjanabale ſõidu koos „Graf Zeppeliniga“.

Põllutöölistele ja wabrikutöölistele
palgaraamatuid
pakub
„Postimehe“ raamatukaupl.
Tartus, Suurturg nr. 16.

„Kalitf Huſſein“ ſurnud.

Ühe romantiliſe waliſeja ſurm.

Jeruſalemmaſt, 4. juunil. Hedſchaſe endine kuningas Huſſein ſuri neljapäewa hommikul Annamiſs.

*

Huſſeiniga, kes ſurnud 75-aaſtaſena maapaos, on hauda wariſemud hiwitawam. kujuſid maailmaſõja aegſeteſt ſündmuſteſt Araabias, mida meiſterlikult kirjeldab üks nende kangelaſt inglane Lawrence. 1908. a., päraſt ſeiklusrikaſt nooruſt, ſai Huſſein Mekka emiiriks ja muutus peatelt araablaſte iſeſeiswuſlaſte liikumiſe juhiks. Ilmaſõjas aslus ta ühenduſſe inglaſtega, toetas nende põjatäiku türklaſte waſtu ja kuulutas end Araabia kuningaks. Verſailles'i rahulepingule alla kirjutanud, ei tahtnud ta aga tunnuſtada Araabia maa-alade killuſtamiſt mitmeks riigiks. Hedſchaſi kuningana tegi ta aſjata katſeid oma wõimu laiendada. Warſti päraſt ſeda, kui ta oli end 1924. a. kaliifiks kuulutanud, wariſes kokku tema wõim ka Hedſchaſis. Nedſhdi emiir, wahabiitide juht Ibn Saud ſai wõiduka põjakäigu läbi Hedſchaſi kuningaks.

Juba warem liikuid kuulduſed Huſſeini ſurmaſt, nüüd on nad nähtawaſti põhjendatud.

Huſſeini poeg Feiſſal on Iraki kuningas ja teine poeg Abdullah Transjordaania emiir.

Kas põdurid wedaſid wankri rongi ette.

3. ſkp. hommikul kell 4.50 jäi Rakwere lähedal walweta ülejõidukohal Narwa poolt põitwa reiſijaterongi ette tööwoorimehe Juhan Weerwaldi wanker. J. Weerwald elab mõnikümmend ſammu tähendatud ülejõidukohaſt eemal. Wanker oli tal koduõuel. Omanik ei tea, kuidas wanker on raudteele ſattunud, kuid arwab, et ſelle on ſinna ööſel wiinud põdurid, kes oid teel Rakwere raudteejaama. Nähtawaſti oli jõdnritel Weerwaldiga wihawaen ja kättemaſuks wiiſidki wankri raudteele.

Korratu wald Järwamaal.

Neil päewil rewideeriſid ſiſe- ja kohtuministeeriumi ametnikud Järwamaal Liigwalla wallawalitſuſe aſjaajamiſt ja arwepidamiſt. Rewideerimiſel ſelgus, et aſjaajamine oli juba pikemat aega korratu ja ebaſeaduſepärane. Seda arweſſe wõttes tegi ſiſe- ja kohtuminiſter Järwa maawalitſuſele ülesandeks Liigwalla wallaſekretär Nugis ametiſt kõrwaldada ja waſtutuſele wõtta. Ühtlaſi tehti wallawalitſuſele ülesandeks aſtelejdnud puudujad ja wäärnähtuſed kiiremas korras kõrwaldada ja ſelleſt ſiſe- ja kohtuministeeriumile teatada.

Prof. E. Tennmanni aſjad.

Reedel tuleb riigikohtus arutuſele Maarja-Magdaleena kirikuõpetaja prof. E. Tennmanni perekonnaſeiſuametniku ja waimuliku kohuſtuſteſt lahtiregiſtreerimiſe aſi. Lahtiregiſtreerimiſe otſuſe oli teinud kohtu- ja ſiſeminiſter 17. märtſil, päraſt ſeda, kui talle oli eſitatud konſiſtooriumi ja waimuliku ülemkohtu otſuſed, milleſt näha, et prof. E. Tennmann on õpetaja ametiſt tagandatud. Miniſtri otſuſe peale on annud ühe ſiſuliſed kaebuſed prof. Tennmann iſe ja Maarja-Magdaleena koguduſe wolinik adw. R. Jaſka.

Wiimaſele on wolituſe wälja annud koguduſe juhatuſe liikmed, kes on walitud oma kohale läinud aaſta aprillikuul. Koguduſe kaebus wäärib eriliſt tähelepanu, ſeſt kogu aeg on olnud ju õpetaja ja koguduſe juhatuſe wahekord pinew ning wiimaſel ajal oli iſegi kirik õpetajale ſuletud.

Noorſoo ſuwipäewad Wiljandis.

Noorſoo Karſkuſliidu poolt korraldatakſe 4. noorſoo ſuwipäew 13.—15. juunini Wiljandis.

Kärſtna lahinguwäljadele.

Wabaduſriſti wendade ühenduſe Wiljandi oſakond korraldab 7. juunil wäljaſõidu Kärſtna-Löwe-Helme-Tõrwa raiooni, et jälle näha wabaduſſõjaegſeid lahingu kohti.

Weeteede walitſus hakkab ehitama kalaſadamaid.

Weeteede walitſus on wälja töötanud kalaſadamate ehitamiſe kawa. Lähemal ajal aluſtatakſe ſadamate ehitamiſe eeltöödega. Kalaſadamad ehitatakſe Wormſi, Purtſe jõeſuhu, Pärnu Raekülaſſe, Matſalu lahte ja kui krediidid lubawad, ka Kihnu ſaarele. Lähemal ajal ſaadetakſe wälja inſ. Wismanni juhatuſel uurimiſſalk, kes eeltöödega alguſt teeb. Aluſtatakſe töödega Purtſe jõeſuus. Suwe jooksul tahetakſe eeltöödega lõpule jõuda, nii et mõnes kohas wõiks talwel juba hädaabi-töödega ſadamate ehitamiſt aluſtada.

Maailmaruumi mateeria hulgad.

Päike kaob — aga biljonite aaſtate päraſt.

Tähtedes, mis meile ſeni tundmatus ilmaruumis laiali paiſatud päikeſtena liiguwad, on ilmatumatel hulkadel mateeriat kontſentreerunud. Meie wõime neid hulkaſid küll arwudes awaldadagi, kuid ikkagi jääwad need inimmõiſtuſele aruſaamatuteks ja mitte ettekujutatawateks. Weel imetluswäärſem on ſee asjaolu, kuiwõrd wähe ainet on ilmaruumis, wörreldes ruumiliſte ſuuruſtega ſelles. Teatawa ligikaudſe ettekujutuſe ilmaruumi ruumiliſteſt imedeſt ſaame, kui wõtame kogu ſeda ruumi mõõdu uſtawalt niiwõrd wäikeſeks ettekujutuſes, et normaalſe ſuuruſega täht wõrdub nõõpnõelapea ſuuruſe täpiga; ſiis aſetuſid üksikud nõõpnõelapead piitlikus ilmaruumis üksteiſeſt 100 ja enam kilomeetri kauguſes. Kindlaſti ei ole ruum nende üksikute taewatähtede wahel täielik tühjus. Seda wõime paljude waatluſte põhjal kindlaſti öelda. Komeedid, meteoorid, kes wähemalt oſalt ſaduſpäraſetult läbi ruumi rändawad, üksikute taewakehade atmoſfäärid, mis wäheſe külgetõmbejõu tõttu kunagi oma peremehed ruumis laſtſid kaduda — need walitſewad ſuures tühjuſes. Igal juhtumiſel on ſelle mateeria kogu niiwõrd wäikene, et ſeda tõſiſelt ei ſaa wörrelda nende ainehulkadega, mis on koondunud kinnitähtedeſſe.

Küſimus on ſaanud teiſe kuju, kui moodſate füüſikaliſte teooriate areng uuris ühiſeid jooni mateeria ja kiirgamiſe wahel ja need mõlemad leidis olewat teatawad energia mitmekeſiſed wormid. Päewaſt päewa, aaſtaſt aaſtaſſe, aaſtaſadu ja aaſtamiljoneid ſaadawad päikeſed ja tähed energiat kiirgamiſe teel ruumi wälja. Relatiiwſuſe teooria on õpetanud kiirgamiſe ſuuruſi maiſetes kaalumõõtudes wälja arweſtama. Kiirgamine kaalub öieti ettekujutamatult wähe: — 30 watiline elektrilamp kiirgab alalõpmata 100.000 aaſtat ühtejärge põledes energiahulga wälja, mis kaalub ainult üks gramm. Sellele waatamata on intenſiiwſe kiirgamiſe tõttu näiteks päikeſe poolt wäljaſaadetawad energia hulgad waſtawalt ka päikeſe enda ſuuruſele wörratud ſuured; ſee teeb igaſ ſekundis wälja 4 miljonit tonni.

Teiſte ſõnadega, iga aaſta kohta ſaadab päike kiirgamiſe teel ilmaruumiſt wälja 130 biljonit tonni ainet.

Nõnda on päike, nagu kõik teiſedki tähed hukkumiſele määratud; wähemalt kaotab ta kunagi oma helendamiſe wõime. Arad loomuſed ei makſa aga weel ſellepäraſt ärrituda. Päikeſe energiatagawarad on weel nõnda ſuured, et nad biljoni aaſta keſtel kümmendiku wõrragi ei kahane.

Kiirgamine ſünnib laiaſi walguſelegi omaſe kiiruſega, ſ. o. 300.000 km ſekundikiiruſega. Teadlaſed ütlewad, et ſee energia hulk, mida päike kiirgab piramiidide chitamiſe ajal, on praegu wäljaſpool tähti; wähem kui miljondik protſenti olewat ſelleſt energiaſt planeetidele jõudnud ja kõik elu maa peal wõlgneb tänu ſellele piſkule. Kiirgamine jääajaſt olewat linnutee piirid ületanud ja kiirgamine kambriumi ajaſtuſt olewat kaugemad pilkſilmaga nähtawad ſpiraalſudukogud ſeljataha jätnud. Suurem oſa päikeſe algſüſteemiſt ei ole enam praeguſes päikeſes ja tähtedes, waid on mõõtmatuſſe ruumi kandunud. Ja nagu päikeſega, nii ſünnib ka kõigi tähtedega. Mida meie weel ilmaruumis näeme, on kuſtunud tulikehad, ümbritſetud näljaſeſt külmaſt ruumiſt, mis ainult ei neela jooja ja walguſt, waid põletismaterjali, mis neid eriſkummaliſi loiteid toidab.

Kuigi ſee mateeria kiirgamine inimlikkudes ajamõõtudes wäga aeglaſelt toimub, peab ſiiſki mõtlema, et tähed on igiwanad ja et kiirgaw mateeria ikka ja ikka wägewates maſſides paiſub. Arweſtame edaſi, et ſee kiirgamine on pärit tähtede alguſeſt, et kuſtunud tähti, kes oma aine on ära kiirgaſnud, arwatawaſti on palju rohkem, kui weel helendawaid, ſiis jõuame lõpptulemuſele, et enamus ilmaruumis olewaſt mateeriaſt-aineſt ei ole mitte koondunud lõõmawate päikeſte hiiglakogudeſſe, waid et aine kirjeldamatul lahjenduſel kogu tühja ruumi täidab. Nõnda kirjutab „Berl. Tagebl.“ weergudel Richard Prager, Neubabelsbergi tähetorni profeſſor.

Taewatähed ja kõik ilmakehad, milliſeid pilkſilmaga näeme, ujuwad nõnda ſiis ühtlaſelt kiirgamiſeſt kujunenud ſubſtradis, millele Harwardi ülikooli õpetlane prof. Shapley nimeks paneb koſmoplaſma. Praegu ei tea meie arwatawaſti eſialgſelt mitte palju koſmoplaſmaſt. Teame ainult ſeda, et ta eksiſteerib ja et ta raſkuſjõuſt organiſeeritud koſmoſe ehituſtele — tähtedele, planeetide ſüſteemile, tähekogudele, linnuteele ja linnuteede ſüſteemidele on waſtaſkujuliſelt — nii öelda organiſeerimatu.

Kuid juſt ſellega awanewad perſpektiiwid waſtuſeks küſimuſtele, mis eile alles lootuſetud paiſtſid olewat. Meie näeme aſtronoomiliſe ajaruumi keſtel tähtede ſuremiſt. Aga kas ei ole ka praegu tähtede ſündi, nagu ometi kord midagi ſarnaſt olema peaks? Kas ei wõi wõibolla kogu ruumi ruttawa walguſe kiiruſega ſurnud tähtede kiirgus uue eluga täituda? Wõi jälle meile päris tundmata teedel tekkida uued tähed. Waſtuſed ſarnaſtele küſimuſtele ei lange aga ei homme ega ülehomme. Wõibolla on koſmoplaſma idee ſamm teel, mis lahendab ſuure mõiſtatuſe.

Ikka „kulak“!

Kadunuke on „pjätiletkale“ ikka weel hädaohtlik!

Moſkwaſt, 3. juunil. „Iſwoeſtija“ märgib ühes omas artiklis wiie-aaſta kawa kohta, et ei wõi tähelepanemata jätta ka üksikmajapidamiſi, mis 48 protſ. kogu põllumajanduſeſt, kohati ka 50 ja enamgi protſ., wälja tegewat. Üksikmajapidamiſte külwipind olewat tänawu palju wäikſem kui eelmiſel aaſtal. See ei olewat mitte ainult hilije kewadega ſeletataw, waid peapõhjuſeks olewat ikkagi „kulakute waſtupanu“. Kuigi üldjoontes „kulakud“ lõplikult löödud olewat, ei olenad aga „klaſſina“ weel ſugugi häwitatud. Kulakud püüdwat „külwifronti“ läbimurda ja külwi ettewõtte ſaboteerimiſt organiſeerida. Et ſelleſt jagu ſaada, tulewat üksiktalunditele makſud peale panna ſamaſuurelt, kui need olid eelmiſel aaſtal, waatamata ſellele, et külwipind on praegu wähenenud. Kulakutelt, kes kangekaelſelt külwitegewuſt takiſtawad, tulewat maa ära wõtta ja kolhoſidele anda; ka kulakute hobuſed tulewat kolhoſides tööle panna.

Samal ajal ametlik „Prawda“ arwab kinnitada wõiwat, et „külwifront“ on ſuuri eduſamme teinud. Mitmeſuguſte kultuurtaimede, nagu puuwilla, päewaſille, ſuhkrumaeri j. t. külwipinnad olewat 20—50 protſ. ſuuremad kui eelmiſel aaſtal. Kõik ſee edu olewat „partei peajoone kindla läbiwiimiſe, ſotſialiſtliku tööſtuſe ja põllumajanduſe uueſti üleſehitamiſe wili“. Kaks kolmandikku külwiplaaniſt olewat teoſtatud. Sama leht teatab, et Wolga alam- ja keſkjooſu maa-aladel olewat külwipind tõuſnud. Sellewaſtu aga Põhja-Kaukaaſias ja Ukrainas tagaſi läinud. Ukrainas oli näiteks 25. mail läinud aaſtal külwipind 16.882.000 ha, tänawu aga kõigeſt 15.015.000 hektaari.

Toimetuſele ſaadetud kirjandus.

R. Antik: Eeſti raamatute üldnimeſtik 1918—1928. Eeſti Kirjanduſe Seltſi kirjaſtus. Hind 10 krooni.

Juba aaſtate keſtes on tuntud aſjahuwiliſte keſkel elawat tarwituſt Eeſti iſeſeiswuſe eſimeſte aaſtate raamatute kataloogi järele. Wanemail kultuurrahwaſtel on ſuured ja häſtikorraldatud kataloogid, mille kaſulikkuſt tuntakſe ka Eeſtis. Nüüd oleme meiegi jõudnud ſammu wõrra edaſi ja „E. raamatute üldnimeſtikule 1924—1928.“ liſaks on ilmunud eelmiſed kuus aaſtat. Teos toob autorite järgi kõik ilmunud teoſed, ühtlaſi wiidates autori puhul, kus on temaſt eneſeſt kirjutatud. Lõpuks antakſe märkſõnade regiſter, mille najal wõib leida raamatu tema pealkirja järgi wõi ainult aineala järgi, nii näit. wabaduſſõda puutuwad teoſed on kooſtatud kõik ſelle märkſõna all, olgu teoſte pealkiri miſſugune tahes. Nüüdſi korraldatuna on raamat hõlpus tarwitada.

Conrad F. Meyer. Munga pulm. Lub. nr. 165/166. Meyer elustab ſelles teoſes „Jumaliku komöödia“ looja Dante Alighieri — ſündudes Dante maapagulaſe traagika ja geniaalſe hingeelu teoſe huwitawaks keſkkujuks.

Jutuſtiſ iſe käitleb munga ſaatuſe lugu, kes waſtu tahtmiſt ära heitnud mungarüü ja ſellega lahti öelnud oma õigeſt olemiswormiſt. üleminek munga iſikuſeſta hingeeluſt metſikuſſe, liialdatud ja wägiwaldſeſſe ellu lubab jutuſtajal ciile tõſta probleeme, mis teoſe iſiule annawad kaalu.

Meinhard Aleksa.. Tuleaſe. Luuletüü. Autori kirjaſtus Wõrus. Hind 1 kr.

Joonealune.

Euroopas aaſtas 50.000 eneſetapjat.

Rahwasteliidu ſtatiſtika büroo poolt hiljuti awaldatud andmed annawad wapuſtawa pildi ſelleſt, kui ſuureks on Euroopas kaſwanud majanduſe kriiſ ja kui palju tööpuudus on rahwaſte ellu toonud wilediſt.

Statiſtika järele lahkub Euroopas aaſtas wabatahtlikult eluiſt wähemalt 50.000 inimeſt. Maad, kus inimeſed kõige rohkem kätt enſe külge panewad, on Ungari ja Tſchehho-Slowakkia. Neis mais eſineb 26 eneſetapjat iga ſaja inimeſe kohta.

O. Lutſu „Talwiſed teed“,

arwuſtuſe ja lugejate poolt ſoojalt waſtu wõetud „Wanad teerajad“ jatk, on trükiwalmis. Ilmub jügiſeks „Noor-Eeſti“ kirjaſtuſel.

Richard Wagneri tool Riias.

Kuulſa jaſſa helilooja Richard Wagneri tool kuulub ühele Riia antikwariaadile. Omal ajal töötas Wagner teatawaſti ka Riia teatriſes. Saſamaale ſõites jäi ta perenaiſele korteriüüri wõlgu ja korteriſſe jäi „awanſina“ tema parem tool.

„Postimeest“ loeb igaüks
kes tahab **teadlikult oſa wõtta Eeſti politiliſest, kultuuriliſest, majanduſlikust, ſotſiaalſest elust!**

Õhukeſt, täieſti walget, üheltpoolt ſiledat pakkimiſe paberit
Sulfiiti
ſoovitame ſuurel ja wäikſel wiiſil, palli, kilo ja poogna wiiſi
„Postimehe“ raamatukpls.
Tartus, Suurturg 16.

Kuidas koondada Viljandi keskkoole

Riigi rahaga on kerge ühkust ajada.

Keskkoolide koondamise ja ümberkorraldamise laine ei ole wõinud jätta kahesilma wahele ka Wiljandit, kus teatawasti praegu terwelt kolm keskkooli: Eesti Haridusseltsi tütarlaste gümnaasium, Maawalitsuse poeglaste gümnaasium ja Wiljandi linna ühisgümnaasium Silmitseme neid koole lähemalt.

E. Haridusseltsi tütarlaste gümnaasium töötab 10 klassi ja kahe haruga — humanitaar- ja majapidamise-haru, õpilasi 306. Peale selle kuuluwad sama kooli juure algkooli klassid 260 õpilasega, nõnda et kogu koolis on praegu 566 õpilasi.

Seda gümnaasiumi peetakse üheks kõige paremaks tütarlaste kooliks kogu Eestis, nagu kinnitawad inspektsiooni andmed ja asjatundjad. Eriti eeskujulikult on sisustatud ja juhatatud majapidamise-harur, nõnda et kuulsus temast on jõudnud märksa kaugemale Wiljandimaa piire.

Koolil on omal awarad ruumid.

Maawalitsuse poeglaste gümnaasiumis on samuti 10 klassi ja 2 harru — reaal- ning humanitaar, õpilaste arw 280. Kool asub riigimajas (end. Landesschule), ruumid awarad ja küllalt ajakohased.

Linna ühisgümnaasium töötab 10 klassi ja kahe haruga, kusjuures humanitaarharu on ainult tütarlaste jaoks, kuna kommertsharus õhiwad mõlemad, nii poisid kui tüdarlapsed. Õpilaste arw 280 ümber. Hoone, kus kool asub, on wäheldane.

Neist koolidest tahetakse nüüd kokku tõmmata 7—10 klassi ja kuuldawasti pidawat ka Haridusseltsi tütarlaste gümnaasium 3 klassi kaotama — kummas harus, ei ole weel teada. Sellekohase esialgse otsuse on wabariigi walitsus teinud põhjusel, et mingisugune otsus tuli kuni 1. juunini teha. Kui aga asja peale waadata lähemalt, tundes ühe kui teise kooli ja tema harude wäärtust, siis ei peaks wõimatu olema leida ka teistsuguseid kombinatsioone, mis lubaksid täita sama ülesande.

Mõnelt poolt kawatsetawat maawalitsuse ja linna ühisgümnaasiumid kui iseseiswad koolid üldse likwideerida ja nendest kokku sulatada uus 15-klassiline ja kolme haruga (hum.-, reaal- ja kommerts-) ühisgümnaasium. Kool asuks maawalitsuse gümn. ruummesse.

Selle kawatsuse kohta peab aga kohe tähendama, et ühisgümnaasiumide ajajärk on iganenud ja moodne pedagoogika enam niisugusid õppeasutusi ei tunne, kus wabritseeritakse „poisitare". Sellepärast ei oleks mõtet ka Wiljandis enam niisuguse asutusega katseid tegema hakata.

Kõige otstarbekohasemalt wõiks koolide koondamise probleemi Wiljandis lahendada näiliselt sel teel, kui praegune Eesti Haridusseltsi tütarl. gümnaasium edasi jääks töötama praegusel kujul, s. o. 10 klassi ja kahe haruga, kus juures wõidaks tarwitusele wõtta weel ka waliku süsteem (eklektika). Koolile annaks wärsket werd juurde weel linna ühisgümnaasiumi humanitaarharu naisõpilased, nõnda et see kool wõiks kõigiti täielikuks ja tugewaks kujuneda.

Poeglapsi wõiks wabalt paigutada maawalitsuse gümnaasiumi, kus samuti waliku süsteemi järele oleks wõimaldatud kolmanda haruna õppida ka kommertsaineid. Sel kombel jääks linna ühisgümnaasiumi ruumid wabaks ja neid wõiks linn wäga hea eduga kasutada oma algkoolide jaoks.

Tähendatud poeglaste gümnaasiumi wõiksid mõlemad omawalitsused — nii linn kui maakond — wäga hästi ühiselt ülewalpidada, oleks hõlpsam ja odawam.

Aga just wiimane asjaolu näihki raskusi jünnitawat Wiljandi keskkoolide küsimuse korraldamisel: linn tahab tingimata oma ja maawalitsus samuti oma gümnaasiumi! Sellest tehakse koguni mingisugune prestiisi küsimus. Prestiish on ju kena asi, aga ärgu unustagu, et see kõnesolewal korral jünniks — riigi kulul. Wiljandi omawalitsuse tegelastel ei tohiks teadmata olla, kui palju waewa ja hoolt on maksnud seltskonnal enesel asutada ning ülewalpidada Eesti Haridusseltsi tütarlaste gümnaasiumi juba Wene ajal, kus kadunud Willem Reimani õhutusel ja juhatusel tugew alus rajati emakeelsele tütarlaste keskkoolile. Ja praegugi kannab seda tänuwäärt eraalgatust tugew ringkond, aidates wõita ainelisi raskusi.

Sellest kõigest wõidaks midagi rohkem õppida kui seda, et elujõulisel koolil lõigatakse küljest parem osa ja uued koolid asutatakse— riigi rahaga!

Kodumaa mootorwedurid proowimisel.

ületawad Saksa omi.

Eile proowiti Tallinna kaubajaamas uute „Ilmarise" tehastes walmistatud mootorwedurite teguwõimet. Uued mootorwedurid on walmistatud raudteewalitsuse tellimisel. Esialgu on neid walmistatud kõigest kaks, aga kui need osutuwad otstarbekohasteks, siis kawatseb raudteewalitsus tellida samalt tehaselt kuni kümme kodumaal walmistatud mootorwedurit, mis tegewusse pannakse peamiselt jaamadesse manööwerweduritena.

Mootorwedurite käikupaneku mõte tekkis raudteewalitsusel juba mõned aastad tagasi. Et aga üksi kodumaa tehastest ei walmistanud neid, siis telliti 2 wedurit Saksast. Saksas walmistatud wedurid osutuwad aga nõrgajõulisteks. Nad ei jõudnud isegi paari wagunit ülesmäge wedada. Selletõttu ei täitnud nad küllaldaselt oma otstarwet. „Ilmarise" tehastes walmistatud wedurid on aga palju tugewama-jõulised. Neude tõmbewõime on 380 tonni, sellega wõiwad nad wedada kuni 17 laadinud wagunit. Üksik wedur tuleb maksma 13.000 krooni. Sellega on nad Saksa weduritest 600 kr. odawamad, kuid saksa wedurid on kõigest 40 hobusejõulised, „Ilmarise" omad aga 76 hobusejõulised.

Rahwatoitluse näitus

peetakse Tallinnas 12.—16. sept.

Mitmete asjasthuwitatud majandusorganisatsioonide joowil ning eestwõttel ja majandus- ning põllutööministeeriumi kaasabil on kawatsus Tallinnas sügisel toime panna rahwatoitluse näitus. See on esimene sellekohane katse meil ja loodetawasti äratseb suurt tähelepanu. Näitusel pannakse wälja eeskujulikult walmistatud söögi- ja joogiained ühes wastawate tabelitega nende toitewäärtuse ja hinna üle. Sellel näitusel on peale rahwamajanduslikku tähtsuse ka suur rahwaterwishoidlik tähtsus.

Peale kodumaal tarwitatawate söögi- ja joogiaineete tahetakse wälja panna weel eksporditks wõimistatud söögi- ja joogiained ühes eeskujuliku pakkimiswiisiga. Kawatsusel on ka näituse külastajaid tutwustada eeskujuliku sauakatmise ja toitude serweerimise wiisiga. Selle ülesande wõtab loodetawasti enesele mõni meie majapidamiskool. Peale toiduainete pannakse wälja ka walmistusmasinad, ning waatajaile demonstreeritakse toiduainete walmistamist jne.

Näituse ajal on kawatsus korraldada ka eksportwõi wõistlust. Näitus peetakse 12.—16. sept.

Kui riigikogu istub koos suwisel ajal.

Meeled lähewad palawaks, waidlustes hakatakse toole tarwitama.

Mida kauem riigikogu koos istub, seda palawamaks lähewad rahwasaadikute meeled. Juba paar päewa on rahaasjanduse komisjonis arutusel olnud walitsuse poolt wälja töötatud Pikalaenu Panga walitsemisele antud laenude, nõuete ja fondide seadus. See wõrdsemisi lühike, üheparagrahwiline seadus näeb ette, kust wõtta neid summasid, mis kuluwad tasumaksmiseks Pikalaenu Pangale fondide walitsemise eest. Panga põhikiri näeb ette, et tasu wõib wõtta, kuid siiani pole seda wõetud, sest pole olnud wastawast seadust, kus oleks ära näidatud, kust neid summasid wõtta. Arutusel olewa seaduse järele wõiks pank omale tasu wõtta protsentidest ja wiiwitusrahadest, kuid paragrahwi teises osas on öeldud, et juhtumisel, kui protsentide ja trahwide summadest ei jatku, siis tasutakse pangale see riigi eelarwe korras. See seaduse wiimane osa tekitas kolmapäewaõhtusel rahaasjanduse komisjoni koosolekul komisjoni liikmete seas elawaid waidlusi. Nii asunikud kui ka kogumees Tonkman waidlesid sellele ägedasti wastu, ette tunes, et selle tõttu suureneb jällegi kodanikkude maksukoorem, kui eelarwet koormatakse uue lisamaksuga. Waidlustes läksid meeleolud niiwõrt terawaks, et asunikud ja põllumeestekogud hakkasid wastakuti wanu arweid õiendama. Asj. Kurris tähendas, et kogumehed waletawat alati. Selle wõttis aruandja Suursöödt oma arwele ja sähwas Kurrisele wastusesks: „lontrus", ning lahkus koosolekult. Kurris öiendas, et ta ei ole seda öelnud mitte ütsi rkl. Suursöödi, waid kõigi põllumeestekogude meeste kohta. Nüüd jegas end ägedalt wahele Tonkman. Kurrise ja Tonkmani wahel tekkis terawajõnaline jõnelus, kusjuures koguni sinatati üksteist, kui wanad jõbrad. Wiimaks haaras Tonkman tooli ja tormas sellega Kurrise nina alla. Kuid Kurris kui endine „okolodotschnõi", ei pannud mitte plehku, waid jäi äraootawale seisukohale. Teised komisjoni liikmed seisid ringis ümber, oodates otsustawat silmapilku, et wahele astuda, kui meeste meeled liig palawaks lähewad. Tonkman tõstis mitu korda tooli, kuid ei siiski löömaks ei läinud. Wiimaks said wastased aru, et tühja asja pärast ei maksa tülli minna ja läksid laiali. Kuid pealtwaatajatele endis stseen tükiks ajaks lõbusat kõneainet. Tähendati, see on esimene sarnane juhus meie parlamendi komisjonide ajaloos, kus riigikogu liikmed on läinud põhimõtteid lahendama toolidega. Kuid see wäike wahejuhtumine iseloomustab selgesti, kuiwõrt põnewad on meeleolud praegu riigikogu seinte wahel.

Kas „Cognac'i" nime turjasti pruukimine?

Protsess Luscher ja Mathieseni konjaku pärast.

Aktsiisi peawalitsus tõstis läinud aasta kaebuse Wilk. Luscher ja Paul Mathieseni wastu, süüdistades neid eesti konjaku müümises prantsuse „Cognac'i" nime all. Aktsiisiwalitsuse arwates peaks Eestis walmistatud konjaku etiketil olema ka sõna „kunstlik".

Asja arutamisel rahukohtus asjatundjad tõendasid, et Luscher ja Mathieseni konjakul on sama maitse, mis prantsuse Dupuy omalgi ja ka kangus wastab wiimasele.

Rahukohtunik leidis, et süüdistuse oleks wõinud tõsta ainult etiketist hulwitatud isik eht firma. Käesolewal korral firma Edm. Dupuy ei ole kaebust tõstnud, waid wastupidiselt — on annud isegi loa oma etiketi tarwitamiseks ja selle all konjaku walmistamiseks ning müümiseks, mis ei olewat ka prantsuse seadusega wastolus. Rahukohtunik mõistis W. Luscheri ja P. Mathieseni õigeks.

Selle peale andis edasikaebuse Tallinna-Harju kriminaal-komissar, seletades, et konjakut on lubatud sisse wedada aamides ainult joolide walmistamiseks. Ei saawat õigeks tunnistada, et sisemaa piirinusest ja maitseainena juurelisatud konjakust walmistatud jook oleks eht prantsuse naturaalkonjak. Siseweerud konjaku müügile laskmine kodumaa piirinõu juure lisamata on aga süüdistatud.

Nimetus „Cognac" tarwitamine Eesti nõusiwabriku produktil olewat Eesti-Prantsuse kaubanduse konwentsioni rikkumine, mispärast ka prantsuse saatkond korduwalt nõudnud selle seaduserikkumise lõpetamist.

Rahukogu leidis, et uus jooki tuleb wõita ikkagi kui Luscher ja Mathieseni napsitehase saadust ja „Cognac'i" nime tarwitamine on keelatud. Eraettekulepe firma „Edm. Dupuy ja Co'ga" ei wõiwat muuta awaliõigusliku norme. Peale selle läinud ka prantsuse wiinatööstuse teiste firmade huwide wastu. Rahukogu karistas Mathieseni ja Luscheri kumbagi 30 kr. rahatrahwi eht 5-päewase arestiga.

Wiimase otsuse peale oli antud kassatsioonikaebus, milles tähendati, et omaetigi peaks rahwusliku konjakut siin waadist wäljawõlida ja seda eh „Cognac" nime all müüzile laska. Riigikohus tühistas kaebatud otsuse ja saatis asja uuesti otsustamiseks rahukogule tagasi.

Saksa sotsialistid „hüppewalmis."

Hädakorra määruste puhul ähwardatakse Brüningit lukutada.

Leipzigist, 4. juunil. Pärast ägedaid waidlusi wõeti Saksa sotsiaaldemokraatliku erakonna üleriiklikul kongressil wastu resolutsioon, milles hukka mõistetakse 9 riigipäewa liikme teguwiis, kes hääletasid riigipäewal erakonna juhatuse otsuse wastaselt soomusristlejate krediidi wastu. Erakonna juhatuse seisukoha poolt anti kongressil 324 häält ja wastu 62. Samal ajal aga awaldas rõdult publik ägedat poolehoidu 9 „süüialusele".

Erakonna juhatuse ettepanekul wõeti wastu resolutsioon, mille põhjal riigipäewa sotsiaaldemokraatide rühm kutsutakse kokku niipea, kui walitsus on awaldanud neil päewil wäljatöötatud uued hädakorra määrused. Rühma otsustada jäetakse, kas need määrused wõimaldawad weel sotsiaaldemokraate toetada Brüningi walitsust.

Kõnesolewad hädakorra määrused on Saksa walitsuses enne Brüningi äraõitu wastu wõetud ja pannakse maksma kuuldawasti laupäewal.

Brest-Litowski protsess.

Warssawist, 4. juunil. „Kurjer Czerwony" teatel algab parlamendi tsentrumi ja pahempoolse wastasrinna liikmete protsess 15. juunil. Pärast wangistamist paigutati nad Brest-Litowski kindlusse, kust aga hiljem kuni kohtupäewani wabastati. See on esimene „Brest-Litowski protsess", sest kindluses olid kinni ka teiste woolude wastasrindlased, keda süüdistatakse riigiwastases tegewuses.

Tellige ja ostke

naiste ja meeste valmisriided
ainult kõige suuremast Eesti riide ja valmisriiete kauplusest
Karl Abel Tartus, Kaubahoov 8.

A. FREDERKING
KAAL 150 GR

Mari on kasulikum perekonnaseep.
Mari pehme vaht on täiesti neutraalne.
Mari lõhn on peen ja püsiv.

Sakalamaa 6. laulupidu.

Laul põliste puie all.

Eelolewa Sakalamaa 6. laulupeo eeltööd on lõppemas. Peopäewadeni on jäänud weel wähe üle paari nädala aega. Selle aja kestel jõutakse kõigi korraldustega ilusti walmis. Jääb oodata weel tegelaste ja piduliste pärale-jõudmist ning siis rõkkab ilus Wiljandi wägewast laulust. . .

Laulupeo toimkonna poolt on pidupäewade lõpulik kawa koostatud ning laulupeol ilmuw Sakalamaa laulupeo juht trükki antud. Laulupidu on 20. ja 21. juunil.

Laupäewal kell 9 õhtul on Jaani kirikus G. Franki oratoorium „Tuhtus", mis etre kantakse Miina Hermann'i lauluseltsi ja Tartu Meeskoorilauluseltsi ühise 120-liikmelise koori poolt solistidega pr. L. Tubin (sopran), hrad R. Jõõs (tenor), K. Wiitol (bariton), K. Põlde (bass) ja E. Kõrts (orel) ning keelpillide orkestri kaasategemisel. Oratoorium juhat. hra E. Tubin. Pühapäew kl. 1/4 1 p. l. pruulil rongiga laulupeo platsile, kell 4 p. l. laulupeo üldkontsert ühendatud segakooride, meeskooride ja rahwakooride.

Õhuasjandus.

Minu esimene lennupäew. Mõnda iseloomustawat lendurite elust.

Romulus Tiitus.

Warsti suunawad kõik tartlased omad wagad pilgud üles taewa poole. Sest laupäewal demonstreeriwad meie õhuwalla gladiaatorid publikule lennutehnika wiimaseid sõnu taewa ja maa wahel.

Ning sel puhul pole wist üleareune, anda wäikest, tagasihoidlikku, kuid tõetruud pilti meie lennuwäe pisut romantilisestki elust (muidugi hariliku sureliku seisukohast), kui ka õhuasjanduse küsimustest üldse.

*

Minu esimese lennu kotkaste riiki põhjustas prof. Piccard. Kuni seniajani olid ainult minu unistused, maisest elust kõrgemale tõusta, õhku pääsenud, kuid ma ise ei olnud weel suutnud maakera tolmu oma jalgelt maha raputada.

Ent nüüd ei annud Piccardi loorberid mulle rahu. Wägew sisemine hääl, tiiwustatud ideaalist ka midagi inimkonna heaks õhus ära teha — kas wõi ainult stratosfääri tõusmisegagi ligemiste südameid õnnelikuks teha — kihutas mind argust unustama ja oma elu aeroplaanile ja ühtlasi kaclule panema.

Ka hädamaandumisi tuleb ette.

(Waremgi juba kord olesin wõinud päikesele ligemale pääseda, kuid seekord oli mul kasutada proua Kaalepi auto-giro tüüpi lennuk, kuid et sõna „giro" minus alati kõige pahaendelisemaid tähendusi esile manab, siis pidin sõidust loobuma.)

Kuid aerodroomil lennuks ettewalmistusi tehes, asus südamesse mingi salajane hirm, kuigi ma ise sugugi ei kartnud ja koguni naeratada püüdsin, kui mind lenduri rõiwastesse mähiti. Kogu elu kõigi oma weetlewate külgedega kerkis silmade ette, armsamana, kui ialgi enne. Õhkasin waikse, aga südamliku palwe taewa poole, et ta kas wõi maawärisemisegi läbi päästaks minu nende õhukuradite küüsist, kes, nagu mulle näis, mu elu järele waritsewad, pealegi, kus mulle kümnemeetriline schall surmasõlmena kaela sõlmiti.

Ja tahtlik loobumine sõidust oleks määrinud igawese häbiga terwe maailma meessoo, millise seisuse hulka kuuluksin. Kui siis mõne minuti pärast juba masinas kinnisõõritult istusin, tundsin oma wiimase tunnikese ligidal olewat. Palusin lähedalolewaid terwitada minu ema ja tõõstida pruuti, et ta mitte wäga palju minu järele ei nutaks.

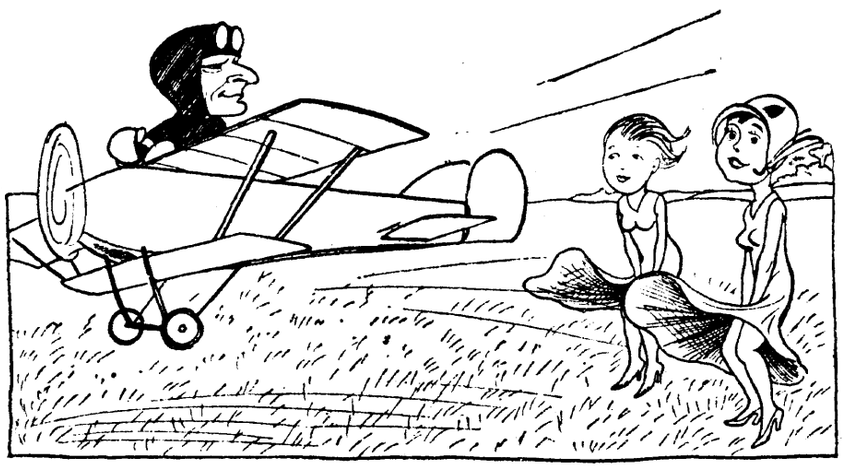

Kui naisi ligidal juhtub olema, siis lehwitawad nad alati lendurile järele.

Masin lippas tuule kiirusega edasi, tõusis õhku ja kihutas üles stratosfääri poole. Siis leidsin korraga, et olen usklik, sügawasti usklik, ja et olen kogu elukaeg usklik olnud, kuigi seda enese eest hoolsasti warjanud olin. Tahtsin patte andeks paluda, kuid mitte ühtegi ei tulnud meele. Äkki lennuk tegi järsu nõksu. Õudne judin läbistas kõik südame ees- ja tagakambrid. Wist oli surmasõlm.

Ent pikapeale toibusin. Muutusin kogunt hulljulgeks ja waatasin üle ääre. Ja see oli kohutaw. Tagasitõmbunud, tundsin hambaid suus lõgisewat. Runnalad hambad! Ma ei saa aru, mis siin lõgiseda on. Istud mugawalt nagu leentoolis ja teed tähtsaid mõõtmisi. On ennegi sõidetud ja sõidetakse edaspidigi.

Sirutasin enese päris rahulikult istuma ning äkki tundsin piinlikku häbi oma kartuse pärast. Naersin waljult. Ütlesin enesele, et kõik see endine hirm oli waid nali, kordaläinud nali argade inimeste parodeerimiseks. (Ja kuigi selles kartuses natuke tõtt oli, siis ei olnud see mitte mina, waid elualalhoidmise instinkt, kes wärises ja hambaid lõgistas. Ja mis on minul ühe instinktiga tegemist!).

Waatasin ringi. Terwe maailm lebas minu jalgade ees. Kerkisid silma ette arad, wiletsad inimolewused, kes täis hirmu küürutawad büroodes ja kantseleides oma igapäewase töö kallal. Neil puudub see wabastaw julgus, tõusta inimkonna huwides kõrgele pilwede wasta.

Warsti tõusime stratosfääri, kuhu Piccard peatuma oli jäänud, peagi hõljusime juba üle igasuguste sjääride, puhtas, selges õhus. Ikka kõrgemale tõusime. Ikka kaugemale. Ühe siiwaga riiwasime juba Marssi, kus tööta töötõtjad parajasti uut kanalit kaewasid, siis lippasime läbi Saturnuse rõnga, ning lõpuks olime niiwõrd ilmaruumi ära eksinud, et ei tahtnud enam kuidagi maakera üles leida. Ühesugused tennispallid kõik.

Äkki langesime kohutawa kiirusega. Jälle tõusis jäine hirm südamesse — seekord ma enam küll ei pääse. Waene maakera, ma olen talle kadunud, — mis hakkab ta ilma minuta peale!

Kuid siis sai jällegi minu loomupärane julgus ülekaalu, kui silmasin tuttawaid kohti, kuigi wäga haletsemiswäärses seisukorras. Raadi park oleks parajasti pihu peale ära mahtunud, Emajõgi oli nii kitsaks jäänud, et ühest ei oleks maksnud ülecastuma hakatagi — olgu wähemalt kaks. Raekoja plats oli kesmise kirjutuslaua suurune, kuna inimesed nii näotult tillukesed olid, et ma nendega enam üldse arwestama ei hakkagi.

Lõpuks sai siiski maakera külgetõmbejõud wõitu. Lennuk maandus. Wastutahtmist ronisin jälle kindlale jalgealusele. Nagu ei oleks kuidagi sobinud enam siia maa peale, kui inimene, kes kaugelt üle teiste kaaskodanikkude peade on seismud. Kelle silmaring laiem on olnud kui miljonitel kaasaegsetel inimestel.

Muidu aga jäin sõiduga kõigiti rahule. Just wäga tähtsaid mõõtmisi teha ei saanud, kuid ühe terwe wihu igasuguseid paljutõotawaid märke täis kritseldanud — wõib olla saawad teadusemehed neist aru, mina ise küll mitte. Ja õnnetus oleks wõinud ka ikkagi tulla. Muidugi kergel kujul — wäike rikastus wõi nii. Oleksin wõinud siis ekukardetawalt haawatuna linnas ringi jalutada ning oma seiklustest jutustada igasuguste anderikkusest kõnelewate lisandustega.

*

Muide — lendurite elu on kõigiti huwitaw. Ja täis romantikat. Kaugused on nende ees kadunud, ookeanid lompideks alanenud ning mäed muutunud nutimullahunnikutelks.

Kui mõni daam juhtub wihma kätte jääma, siis on lendur otsekohe walmis talle abi pakkuma.

Ja sellepärast daamide südamed kuuluwad peamiselt neile — õhuwalla gladiaatoreile. Kui igaues kuiagil mõni lennukangelane lahkub oma teraskotkal ning saatjaskonnas daame leidub, siis saab talle nende poolt lehwitaw ärasaatmine osaks.

Kuid ka hädaohtusid on palju lenduri nii weetlewana näiwal elul. Eriti pikematel sõitudel tuleb sagedasti hädamaandumisi ette, sest häda ei anna häbeneda. Wahel juhtub ka, et hädamaandumine maastiku ebatasasuse tõttu wõimatuks osutub, siis tuleb lenduril kõige hädaga edasi õõta, ehk äärmisel juhusel langewarjuga kaelamurdew hüpe ette wõtta, et ilma wigastuseta maapinnale jõuda.

Kuid lendurid on kawalerid. Juhtub neist mõni wihmase ilma puhul silmama mõnda daami, kes tarwilikkude kaitsewahenditega warustatud pole, siis ulatab kawalerlik lendur talle lahkelt oma langewarju.

Tartu teated.

19-aastane preili lõpetas ülikooli.

Oppis ainult 3 aastat majandusteaduskonnas.

Neil päewil lõpetas kolme aastase studeerimise järgi Tartu ülikooli prl. Hildegard Pahlberg, kes ise alles 19 aastat wana. Sellises nooruses ülikooli lõpetamine on kaunis haruldane ja meie Eesti ülikoolis wist esmakordne juhus.

A. Pahlberg astus ülikooli 15. sept. 1928. aastal ja lõpetas wiimase käesolewa aasta mail. Seega on ta studeerinud kõigest 2 aastat ja 8 kuud. H. Pahlberg on sündinud 27. juunil 1911. aastal Siberis Omski linnas. Peale opteerimist Eestisse asus perekond Tartu, kus isa leidis teenistust Tartumaa telegraafi-telefoniwõrgu ülemana. Tartus sai prl. H. Pahlberg ka keskkooli hariduse.

H. Pahlberg kuulub Naisüliõpilaste seltsi perre.

Uppunu isik selgunud.

Kolmapäewa hommikul Emajõest leitud laiba isik on nüüd selgunud. Laibas on ära tuntud Tartus elutsenud sepp Aleksander Laas, 70 a. wana. Ta on waremini awaldanud mõnel puhul elutüdimuse tundemärke ja möödunud aasta oktoobrikuul kodunt läinud ning jäänud kadunuks. Nähtawasti siis ta ense uputaski.

Täna Toomel kontsert.

Wabadusristi Wendade malewkonna orkester korraldab reedel kella 6—8 õhtul Toomel kontserdi. Kontserdi piirkonda pääseb wabatahtliku maksu eest, alammäär 10 senti.

Maale nõutakse töölisi.

Tööpakkumisi rohkem kui töötahtjaid.

Tartu linna ja maa tööbörsil on praegu naistaluteenijate ja karjaste nõudmine suurem kui pakkumine. Kõik, kellel sootsi on maale tööle minna, wõiwad praegu kohta saada, kuid millegipärast ei näi mõnedele maatöö meeldiwat, ennem wireletakse mõnd juhuslist tööd otsides linnas kui minnakse maale.

Mõned kurdawad, et maal olewat „raske", pidawat wara üles tõusma jne. Arguse siis nurisetagu, et puudus kipub maija ja pole teenistust.

Huwi Karskusliidu loterii wastu.

Pühapäewal kell 3 päewal loosib Karskusliit „Wanemuises" oma suure küünnemiljonilise loterii, mille peawõiduks on koguni 1.250.000 senti. See on üks suuremateest peawõitudest, mis üldiselt loteriidel on olnud. Loosimisele sisseminek on maksuta. Juhul, kui peawõit kiirelt wälja tuleb, siis wõib õnnenumbrit leida juba esmaspäewaseest „Postimehest", mis müügil pühapäewa õhtul. Piletite järele on wiimastel päewadel huwi tõusnud.

Ü.E.N.ü. juubeli laulupeo eelproow läks hästi korda.

Ü.E.N.ü. Tartu osakonna juubeli laulupeo eelproow oli kolmapäewa õhtul 6. algkooli ruumides. Lauljaid oli rohkesti kokku tulnud ja ruumikas endine Treffneri gümn. saal kippus kitsaks jäämа. Lauljaid oli ilmunud ka maalt, näit. Kastre-Wõnnu ja Põhjala-Arge kooridest.

Järgmine eelproow on wististi pidustuste eelpäewal kell 12 Karskusliidu ruumes Jakobi tn. 8.

Ratturite Riiga-sõit algab 15. juunil.

Tartlaste Tartu-Riia jalgrattaretke algus on nüüd kindlaks määratud 15. juuni peale. Osa wõtab ekskursioonist wähemalt 20 Jalgratta Klubi liiget. Arwatawasti sõidab kaasa ka auto. Ekskursandid külastawad Riias Eesti Hariduse Seltsi ja kaht sealset suuremat rattasõitjate organisatsiooni. Samuti külastatakse läbisõidul Wõnnu ja Wolmari ratturite seltse. Ekskursioonist wõtawad osa ka naisterahwad.

Pühapäewal kell ½11 on malewa staabi ruumides kaasasõitjate ühine nõupidamine reike korraldamise asjus.

Hea wahend rottide häwitamiseks.

Tartus asuw riiklik seerumi laboratoorium on wälja töötanud erilise seerumi hiirte ja rottide häwitamiseks. Seerum kannab nime „Musratiin", ja nagu kogemused näidanud, on ta hea rottide häwitamiswahend.

Selles seerumis leotatakse saiatükke ja pannakse need siis rottidele söödaks maha. Harilikult rotid mürgitatud sööta palju ei wõta, kuid musratiiniga leotatud sai maitseb neile wäga, nad ei jätu seda söömata, ja kaowad siis. Musratiin ajawat neid jäämema, nad lähewad wee äärde joowad ja surewad.

Lendsalk kutsuti wälja.

Neljapäewa lõunaajal kutsuti linna tuletõrje lendsalk Lepiku tänawale. Kohale jõudes selgus, et siin ühe maja korstnas oli suurem nõe põlemine, mille tõttu ettewaatuse mõttes lendsalk kohale kutsuti.

Jalgpalliwõistlus.

Täna kell ½7 õhtul kohtawad saksa kultuuromawalitsuse wäljal (Saksa Käsitööliste Seltsi aias) Wõimlemise Seltsi ja Treffneri gümnaasiumi jalgpalli meeskonnad.

Tartu kinod.

„Glorias"

jookseb praegu film „Kas tema wõi mina" peaosas Harry Pieliga. See on paremat liiki kriminaalfilm põnewa sisustikuga ja hea mänguga. Lisaks armastuse draama „Sa armastaid minus ainult nukku."

Helifilm Gary Cooperiga „Centralis".

Praegu jookseb „Centralis" helifilm „Langenud ingel", Gary Cooperiga peaosas. Tawaline Gary Cooperi film, milles naised ikka temasse armuma peawad. Kuid näitlejate hingestatud mäng ja lawastaja oskus tükki ka pisiasjus wõimalikuli eluliseks teha, teewad ka selle filmi kõigiti kiitestawaks. Peaaegu lõbus lugu suurlinna rewüügörlist ja noorest ameerika farmerist, mis aga wäga kurwalt lõpeb.

Kiriklikud teated.

Pauluse kirik. Pühapäewal, 7. juunil kell 10 e. l. surnuaiapüha jumalateenistus Pauluse kogudusе surnuaial Wõru maanteel. Laululehed, laulukoor ja muusikakoor. Õp. Habicht.

Kui ilm ebasoodne, siis peetakse samal ajal harilik jumalateenistus kirikus ja surnuaiapüha peetakse järgnewal pühapäewal.

Kirjawastused.

Wpr. P—s. Ei saamud tarwitada.

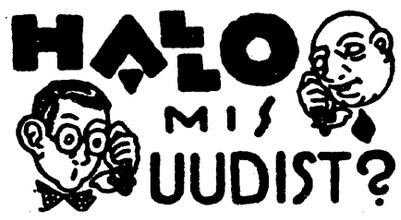

Maakamaraft lahti — pilwede alla!

Eelolewa lennupäewa puhul saime oma jutupüünistesse ühe askeldawa lennuwäelase, kes nagu ehtis õhukotkas kunagi oma töörohkusele waatamata heatujuliselt oli walmis lühikesele westlusele eelseiswa suursündmuse üle Tartus:

„Lennupäew on Tartu publikule muidugi suureks uudiseks. Kui 1926. a. korraldati esimene lennupäew Tallinnas, siis oli seal publiku osawõtt erakorraliselt suur. Sama loodawad lennumehed ka Tartu wahwalt.

Ettewõtte korraldajaks on n. n. lennuwäelastele abiandmise kapital, mis töötab wabariigi walitsuse poolt 1926. a. kinnitatud põhikirja alusel ja mille ülesandeks on kannatada saanud lenduxite ja nende perekondade toetamine. Käesolewa lennupäewa sissetulekud läheksid siis nimetatud kapitali suurendamiseks. Kuid selle heategelise ülesande kõrwal on lennupäewal sihiks ka laiaulatuslikumad ülesanded: kanda lennuasjanduse mõtet laialistesse ringkondadesse.

Õhuasjanduse propaganda on meil alles lapsekingis. Õhuasjanduse ühingud, mis mõnes linnas asutatud, pole saanud weel olulisemat ära teha ja suur töö seisab alles ees. On ju lennuasjandus selleks alaks, mis kannab eneses tulewikumärke ja peame katsuma kõik teha, et meie muist rahwastest ses mõttes maha ei jääks. Peaksime jõudma kord niikaugele, et kaitsewäe lennukite kõrwal tiirlewad õhus ka eralennukid, ega pole enam mingit erilist wahet, ütleme, auto ja aeroplaani wahel.

Käesolew lennupäew on kawalt õige mitmekesine. Peale awamise kaitseministri A. Kevemi poolt järgneb lennukite demonstratsioon publikule. Seal on näha suuri ja wäikseid linde nende pidulikul paraadmarsil. Edasi sukelduwad samad teraslinnud õhku, näitawad ümberriwistusi, drilli ja muid täpseid wõtteid.

Nüüd seotakse mõned lennukid nööriga kokku, et nad ei „wiskaks üleaisa" ja kuulakšid hästi juhi sõna. Sellest näeme, kuiwõrt täpselt lendab koondatud lennuriwi.

Meeleolu on nüüd juba tarwiliselt tuliseks köetud, ja nüüd antakse mõni annus „kangemat" lisaks. Wigurlennud... see ütleb juba palju! Näha saab aga weel rohkem! Närwide rahustuseks näidatakse järgnewalt, kuidas ei pea lendama. Teraslind ei olegi nii kapriisne, nagu arwatakse, kannatab ära isegi „purjus" lennu wembud.

Peale 15 min. waheaega näeme, kuiwõrt kiiresti kaob taewaalla, 5 km õrgusele, moodne häwitaja-lennuk. Jäätwad kaelad walusaks, siis näeb publik samal ajal maapeal üht huwitawat sidepidamise wiisi. Sel teel saab näiteks armsamaga, olgu ta õhus wõi maal, wabalt korrespondeerida.

Nüüd järgneb juba midagi hirmsat. Aerodroomi häiritakse: õhukaitse postid eemal, hoolitsewad publiku heaoleku eest — teatawad suureks üllatuseks, et läheneb kiires allüüris „waenlase pommituslennukite eskaader". Ja siis sünnib sekundite wältel wastutaaak, „omad" mehed ei anna nii kergesti alla, areneb korrapärane õhulahing! Kui suured on kaotused kummalgi poolel, seda on raske aimata: teada on waid niipalju, et mõned „waenlased" süttiwad õhus põlema, kes mahti saab, päästab end langewarjuga. Pääsemiseks on õige rohkem shansse tuntud langewarju spetsiil, kuulsal „Juliusel". Ta tutwustab end kahtlemata, kui eluga pääseb.

Kui ametlik kawa on lõppenud, algab wast õige pingutawama osa — lennud publikule. Neid julgemaid kangelasi, kes söandawad maakamaraft end lahti kiskuda ja pilwede alla sööstuda, on muidugi rohkem kui suudetakse ühe päewa kestel sõidutada, ja seepärast jatkuwad lennud publikule ka järgmisel päewal — kas wõi päew läbi.

Tuleb tähendada, et lennata wõib igaüks — mingisuguseid orgaanilisi omadusi pole tarwis. Ainult julgust on waja... Ja kui peakski juhtuma mõningaid õhuhaigusliikе nähteid, siis on lennuwäelaste poolt hoolitsetud õigi tõrjuwate wahendite eest. Peale selle — saladuse on garanteeritud...

Pidustustest wõtawad osa peale Tartu lennukite ka Tallinna ja Rakwere lennuwäeosad. Tallinnast sõidawad seks puhuks siia terwelt 10 lennukit.

Lennupidu algab juba õieti täna. Nimelt korraldatakse täna õhtul Tartu kohal wiledega walgustatud lennukitega demonstratsioonilend. Pöörakom ainult pilgud taewa poole ja näete enneolematut tähtederida...

Lennupäewal mängiwad aerodroomil wahetpidamata kaks orkestrit ja kaitsewäe häälekõwendajad annawad kogu aeg reportaashi ja selgitusi. Nii et — nauding peaks olema igaühelgne.

Ilmataat ei lase küll õige paremaid eelduśi hellitada, kuigi Metobs, nagu alati, heatahtlik oleks. Püsiwatele ilusatele päewadele on järgnemud weidi tujukamad, pisut wihma sekka, külma peale selle. Aga wõib olla, on seegi ilmade asi lennumeeste wõimuses; kui wõtawad kätte, kihutawad minema pilwed ja wilud tuuled ning laupäewaks, 6. skp. on ka ilm hea nagu tellimise peale...

Kui aga laupäewal tõesti taaewataat peaks wõimatult kuri olema, siis pannakse kõik lootused pühapäewa peale; algus pühapäewal samuti kl. 6 pl.

Nii siis — teretulemast küllа õhukotkastele!"

Läti külalised „Wahil".

Kolmapäewa õhtul oli Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi poolt korraldatud „Wahi" koolimajas õhtueine Eestis ekskursioonil wiibiwatele läti põllutöökooli õpetajaile ja õpilastele. Tartu Eesti Põllumeete Seltsi nimel terwitas külalisi saksakeelses kõnes seltsi abiesimees Tähtwere riigimõisa walitseja J. Brandt. Wenekeelses kõnes andis külalistele edasi terwitusi „Wahi" kooli nimel koolijuhataja M. Sõrra. „Wahi" kooli õpilane prl. Krusis terwitas läti noori nende emakeeles. Terwitustele wastas ekskursiooni juht W. Skulte wenekeeles. Ta tänas siidamliku wastuwõtu eest, mis neile siin osaks saanud ja palus „Wahi" kooli kui ka Eesti Põllumeeste seltsi tegelasi tulla peatselt Lätisse wastukülaskäigule.

Lõbusas westluses ja eesti ning läti wahtwuslikke laulusid lauldes istuti lauas. Lõpuks tegid noored ühiselt ringmänge ja tantsu.

Külalised kinnitasid, et neile on pakkunud wäga palju huwitawat just Tartu oma muuseumidega ja põllumajandusliste jaamadega.

Neljapäewa hommikul sõitis ekskursioon Jõgewale, et tutwuda sealse sordikaswanduse ga. Jõgewalt sõideti edasi Tallinna.

Ekskursioon Tähtwere riigimõisas.

Teises reas wasakult paremale istuwad J. Brandt (neljas), pr. Skulte (wiies), kooli juhataja W. Skulte (seitsmes), „Wahi" abijuhataja W. Riks (kaheksas).

Kirju kiri Elwast.

Kuigi suwitushooaeg Elwas ametlikult — muusika ja muude lõbustustega — algab alles 10. juunil, hakkas esimesi suwitajaid siia ilmuma juba maikuu alul ja pühadest saadik on nende pere aina kaswanud ning kaswab jõudsalt iga uue päewaga. Esimesed tulijad olid muidugi, nagu alati, õnnelikud armastajad ning muud nooremad inimesed, kelle süda kisub kaasa elama kewadist ärkamist. Ja neile wiimastele, samuti nagu kõigile, kes wajawad puhkust wäsinud närwidele wõi muidu kurnatud terwisele, on Elwa just kewadel ja warasuwel päris paradiisiks. Waikised, unistuslikud weed keik jügawaid salusid, milles kaskede wärske rohelus waheldub mändide suitsuwinasinaka ja kuuskede mustjassinise wärwinguga, haljad ning lillerohked aasad ja loendamatud kõrgendikud, kuhu paistab igast kaarest awaraid ning kauneid waateid — see kõik on nagu loodud elamiseks ning olemiseks unustuse ja puhkusetsijaile. Weetlewad praegu ka suwilad ja muud elamud, mis muidu Elwas ei ole luksuslikud: need otse upuwad rohelisse ja õitesse. Aedades ja põõsastarades on toomingate ja kirsside järele wast äsja õitsele puhkenud õunapuud, sirelid, pihlakad, mitmet liiki enelad ja peenralilled, pakkudes meeldiwat waadet filmale ja kõdistades söörmeid magusate arooomidega. Ning lõpuks Elwa linnustik — see on niiwõrd rikkalik, et seda maksab ligemalt jälgida. Puiesteed kõiksal aina helisewad igat liiki tiiwuliste laulust, kelle keskel on tooniandwad windid, lehelinnukesed, kärbsenäpid ja põõsalinnud. Aga ka lepalinnud (aed-lepalind ja punakurguke), roolinnud, kurrud, laulu- ja wainuräästas on siin üsna tugewasti esindatud. Samuti ei ole haruldane ilme öökiuglöster, nõmmelõoke, wõsaraat — kõigile jätkub siin pesitamisala. Jõe ääres Mahlamäe lepistus, laksutab waikseil öil ka linnuliigi meisterlaulja — öökik, ja Waikse tänawa männikus wilistab kogu päewa lustakalt uhkerüüline peoleo (kõiki siin leiduwaid linnuliike ei jõua muidugi loendadagi). Kui weel lisandada, et ka Elwa taimestikus wõib tõhele panna terwet rida haruldasi liike (palukarukell, ungrukollad, talikud, mägisibul ,koirohi jne), siis on arusaadaw elwalaste kiitus oma kodukoha loodusele.

Looduse poolest on Elwa tõesti kaunimaid kohti Eesti sisemaal. Selle tõttu on ta ka suwituskohana juba aastakümnete eest omandanud hea kuulsuse. Isesseiswuseajal siin on suwitajate arw järjekindlalt kaswanud ja möödunud suwel see tõusis juba 1500-ni. Nende seas oli isegi hea hulgale wälismaalasi.

*

Mis puutub suwituskoha sisemisse korraldusse, siis jätab see muidugi mõndagi soowida. Kuid kuna alewiwalitsus on alles noor ja kohalik alaline elanikkond mitte just wäga jõukas, ei ole seni lihtsalt wõimalik olnud rohkem teha kui on tehtud. Alewi kodanikke ei saa koormata liigsete maksudega ja suwitusmaksust jätkub waid supelranna korrashoidmiseks ja suwemuusika ülalpidamiseks. Ajakohase koolimaja ehitus, supelhoone ehitus, turuplatsi prüügitus, spordi- ja tenniseplatsi rajamine— see kõik on alewiwalitsuselt nõudnud suuri summasid ja nii mitugi omast kohast ka hädawajalikku üriinst on tulnud edasi lükata paremate aegadeni. Katsutakse elada wõimaluse piirides, ette wõtites ühte-teist wähemat, mis wäliselt küll ehk ei paista silmagi, aga mis kokkuwõtes ometi muudab nägusamaks suwituskoha ilmet ja paremaks selle korda.

*

Tänawu oli alewiwalitsusel walusamaks küsimuseks suwemuusika korraldamine. Eelmisil hooaegadel mängis rannas mõne korra nädalas kohalik puhkpillide orkester, kuid selle mäng ei rahuldanud wähegi nõudlikumat suwitajat ja nurinat oli alati rohkem kui waja. Käesolewal kewadel astuti läbirääkimisse „Wanemuise" orkestriga, kes ka nõusolekut awaldas Elwas mängimiseks, kuid ainult õhtupoolikuti enne kella kuut, nii et ei oleks takistatud olnud „Wanemuise" omad suwekontserdid. Kuna aga eelmiste aastate kogemused olid näidanud, et kohalikud suwitajad eelistawad just õhtust muusikat (suur osa neist käib ju päewal linnas ärides ja ametiites), ei olnud need tingimused alewiwalitsusele wastuwõetawad. Jäädi peatuma suure, kahe hääleköwendajaga raadioaparaadi juure, mis sellekohasel katsel osutus otstarbekohaseks ning sobiwaks.

Soowida jääb esiotsa ainult, et jumal suwe jooksul annaks wähem äikeseilma ja Ulila elektrijaam pisut heldemini elektriwoolu. Siiamaale on kewadest saadik küll lugu niisugune, et meil peaaegu iga päew pärastlõunat kuni kella 7—8-ni, teinekord ka kogu päew läbi „elekter streigib", s. t. wooluandmine on katkestatud. See on wahest päris nuhtlus kõigile raadioomanikele, kelle aparaadid töötawad jumala ja — Ulila armust. K.

Wene wõi tungib Jnglise turule.

Teated suurema lepingu sõlmimisest 3 aasta peale.

Wõi.

Möödunud nädalal näitasid wõihinnad wäikest kõwenemist. Daani wõid noteeriti Londonis eelmisest nädalast kallimalt, keskmiselt 8 sendi wõrra kg kohta. Uus-Meremaa wõi tõusis 3 sendi wõrra.

Üldse on Londonis wõihinnad kõwad. Aiumaade wõihinna kõwa tendentsi on wälja kutsunud wäike sissewedu, mis läinud nädalal ainult 71.000 kastini tõusis. See oli kõige wähem sissewedu aasta alguseest saadik.

Berliini turul sellewastu wõihinnad lõdwenesid wähe. Siseturu wõi odawnes 4—6 sendi wõrra kg'lt, Eesti wõi 4 sendi wõrra.

Kopenhaageni ja Tallinna noteeringud jäid endisteks.

Nagu „Nachrichten für Butter- und Fettwarenhandel" 28. mail teatab, on Wene wäliskaubanduse komissariaat sõlminud lepingu kolme aasta peale Inglise äridega wõi warustamise üle. Lepingu wäärtus tõuseb 2 miljoni naelsterlingini, millest 600.000 naela wenelastele awansina juba wäljа olewat makstud, kuna 80 protsk. kononamendi wastu maksetawat. Esimesed saadetised selle lepingu alusel olewat juba Londoni jõudnud.

Ka Poola wõiekspordi teas on wiimasel ajal suuremat aktiiwsust märgata. Selle tulemusena pandi alus Poola wõiekspordiõõride liidule asukohaga Thornis, kuhu on koondunud kõik Poola wõiekspordist huwitatud ettewõtted.

Wõi hinnad Londoni turul 30. mail:

Daani — 119—120 sh. per cwt. Uus-Meremaa — 113—116 sh. per cwt. Uus-Meremaa soolamata — 114—118 sh. per cwt Eesti — puudub. Siberi — 106—110 sh. per cwt.

Peekon.

Turu tendents on kaunis kindel, hinnad stabiilsed, kuid õige madalad, wõrreldes läinud aastaga. Filmad on nüüd soojemad ja seega ka soodsamad peekoni tarwitamisele. Balti peekon oli hästi nõutaw.

Peekoni hinnad Londoni turul 30. mail:

Daani — 60 sh. per cwt. Eesti — 46—48 sh. per cwt. Rootsi — 50—52 sh. per cwt. Poola — 42—44 sh. per cwt.

Eksporttapamajade poolt maksetawad peekonisigade nädalahinnad 1. juunist kuni 7. juunini (kg. eest).

Peekonisigade tapakaal.	1 sort.	2 sort.	3 ja 4 sort.
60 — 72 kg.	0,54.	0,50.	Siseturu
55 — 59,5 kg. / 72,5 — 75 kg.	0,50.	0,47.	hinnad
50 — 51,5 kg. / 75,5 — 80 kg.	0,47.	0,45.	—

Kartul.

Mai keskpaigas oli kartuli wäljaweos wäike waheaeg wälismaagudele, kus nüüd kartuleid tarwitatakse, tuli lõunapoolseteit riikidest järjest rohkem waraseid kartuleid. Selle tagajärjel langesid kartuli hinnad ja wähenes nõudmine meie kartuli järele. Mai alul läks kartuleid weel Inglismaale ja Daani, kuid tuu lõpul jäi meie kartuli suuremaks tarwitajaks ikkagi Rootsi.

Mis puutub juuni wäljaweosse, siis wõib loota, et mõni tuhat tonni weel wälja läheb, peamiselt küll Rootsi, waatamata sellele, et hinnad sealgi langenud.

Soome turu tarwitus käesolewal aastal on wähem ja hind odaw, mispärast õrge kartuli sissewedu tolli tõttu meie kartuli müük äärmiselt raske. Rannikul on kartuli ostjateks peamiselt soomlased Soome lahe saartelt, kes suurema osa kartulitest omale seemneks wiiwad. Mõned üksikud Eesti purjekad on käinud ka Helsingis, kuid läinud nädalal tuli üks mees tagasi, et pakkida kaupa ümber ja saata Rootsi.

Maal raudteejaamades mai keskpaigas seisis kartulite wastuwõtmine. Kuid nüüd wõetakse jälle wähemal määral, makstes kwintaalist 1,60 krooni. Haapsalus ja Paldiskis on seni kuni 2,00 kr. kwintaalist makstud.

Maikuu jooksul on wälja weetud üldse umbes 70.000 kwint. kartuleid, millest on läinud Inglismaale 8.860 kw., Belgiasse 5.000 kw., Daani 2.650 kw., Soome umbes 7.5000 kw., kuna ülejäänud osa, 50.000 kw., on läinud Rootsi.

Läinud aasta (1930) saagist on kuni 1. juunini 1931. wälja weetud umbes 180.000 kw., kuna 1929. a. saagist wälja weeti üldse 137.000 kw.

Kanamunad.

Hinnad on üldiselt langemas. Ladude tagawarad kaswawad, waatamata sellele, et sissewedu on wähenemas.

Hinnad Londoni turul 30. mail:

Daani — 8/9—9/6 per 120 tk. Belgia — 7/6—7/9 per 120 tk. Eesti — puuduwad.

Kanamunade noteerimiskomisjon oma wiimasel koosolekul tegi järgmised noteeringud:

eksportmunad:

raskusega üle 60 gr. — 32 senti kümme, raskusega 50—60 gr — 30 senti kümme.

Siseturu munad:

raskusega üle 50 gr — 30 senti kümme, raskusega kuni 50 gr — 25 senti kümme.

Turu tendents noteerimispäewal oli eksportmunadel nõrk, siseturu munadel wähe clawam.

Ringi ümber kodumaa.

Joh. Redel 60 aastane.

Täna pühitseb Raadi walla Muri talu omanik Joh. Redel 60-aastast sünnipäewa. Juba 15 aastaselt hakkas ta oma isalt päritud talu majapidamist iseseiswalt juhtima ja ajajooksul on wiinud selle eeskujulikule järjele. J. Redel on elawalt osa wõtnud ka seltskondlikust tegewusest, olles omal ajal kauaaegne kohtumees ja praegu walla tuleõnnetuste kindlustusseltsi juhatuse ning kohaliku kooli hoolekogu liige.

Saadjärwel pole kruusa.

Põllutööde lõppedes on hoolitsetud selle eest, et kewadine maanteede silluius korras oleks. Kõik 2. ja 3. klassi teede peawad 10. juuniks korda seatud olema.

Saadjärwe walla Woldi-Puurmanni teel osutub kruusajaamine raskeks, sest nimet. ümbruses kruusa ei ole. Endises „Puusa" kruusaaugus on lademed lõpul, ainult kiwirähka leidub ja sedagi sawisegast, ning teekillutuseks ta kindlasti ei kõlbaks.

Rahwa seas kõneldakse küll kohtadest, kus wõiks kruusa leida, aga nagu läinud aastalgi, teemeistri ja wallawal. esitajate unrinustel — polnud mingit tagajärge.

Walga praostkonna aruandest möödunud aasta kohta selgub, et praostkonnas on 15 kogudust ja 73.000 hinge. Sündinud on 946, surnud 1071 inimest. Jumalateenistusest osawõtjate arw on kohati tõusnud.

Harglas on kohalik laulupäew jaanipäewal, 24. juunil. Osa wõtab 10 koori hulga tegelastega.

Heinasaak töötab head. Lõuna-Eestis pannakse lootusi heale heinasaagile, sest hein kaswab igal pool hästi, iseäranis aasa- ja luhahein.

Tänuawaldus.

Wean oma meeldiwaks kohuseks õige südamlikumat tänu awaldada kõigile neile sõpradele ligidal ja kaugel, kes minu elu ja kirjanduslику tegewuse warajast tähtpäewa ootamata meelde tuletaid wäärtuslikkude kinkide ja liigutawate õnnesoowidega. Eriti kallis on mulle meeldetuletus oma kolleegi Hugo Randlepa ja tema abikaasa, Elwa algewiwalitsuse liikmete, õp. A. Benderi, E. Kalda, dr. P. Alwarsoo, A. Kärneri, A. Marhiesemi, R. Posti, M. Kirwe, Zweiler, Joh. Seppa, W. Komyusie, W. Tellingu, J. Kolberai ja kõigi nende abikaasade, prl. A. Sapaje, „Noor-Eesti" kirjastuse, dr. O. Looritsa ja H. Konsa poolt.

Elwas. **Jaan Kärner.**

„Professor” Sattik Mäe tänawalt.

Palju maksab professori tiitli kartwitamine?

Möödunud jügisel said Tartu ametiwõimud teada, et mitmed segase minewikuga noormehed wälismaile saadetud kirjades tituleerimad end professoriks. Muu seas oli teinud seda ka 19-aastane Mäe tänawal nr. 6 elutsew Karl Sattik. Wiimane oli saatnud postiteel Leipzigis elutsewale Bruno Hoffmannile kirja, milles palus saata temale postmarke, lubades nende hinna tasuda Tartu postkontoris. Kirja aukor oli kirjale alla kirjutanud „Prof. dr. med. Karl Sattik“.

Kirjasaajal paistnud säärase nimega professor kahtlasena, mispärast ta postmargid saatmata jättis ja Tartu ülikooli dotf. dr. med. Blumbergi kaudu esitas kirja Tartu kohtu- ja politseiarstile dr. G. Rooksile, kes selle omakorda edasi woimetas politsei kätte. Kuna Sattikull puudub arsti kutse ja diplom, siis anti asjale seaduslik käik. Wastutuselewõetu seletas, et professori tiitli paigutanud kirjale alla suurema usalduse wõitmiseks.

Rahukogu karistas isehakanud professoriharrat 50-kroonise rahatrahwiga ehk maksjõuetusel 15-päewase arestiga. Karistatud „professor“ on keskkooli kolme klassi haridusega.

Sport.

Kergespordi wõistlused Otepääs.

Hiljuti korraldas Otepää haridusseltsi spordiosakond kergejõustiku wõistlused. Spordi mõte on leidnud elawat poolehoidu, kuid selle arenemine on raskendatud harjutuswälja puudusel. Eriti mainimiswäärne on kohalikkude seltskonnaregelaste, nagu rahukohtunik Priimägi, hra Jentsoni ja ühispanga juhatuse ise poolehoid spordile, kes olid wäärikaid auhindu wõistlejaile wälja pannud. Tehnilised tagajärjed: 60 m 1. Läte — 7,1 sek., 2. Waher; kuul: 1. Adler — 11,82 m, 2. Läte; kaugus: 1. Waher — 5,89 m, 2. Zastrow; ketas: 1. Waher — 35,45, 2. Adler; kõrgus: 1. Altosaar — 1,60 m, 2. Waher; teiwas: 1. Anton — 2,80 m, 2. Waher; 800 m: 1. Malleus 2 m. 43 s., 2. Pruul; 3000 m: 1. Malleus 10 m. 32 s., 2. Pruul. üldwõitjaks tuli Waher, kes wõitis ka ühispanga poolt wäljapandud suure kuju. — Gümnaasiumist tuli wõitjaks punktide järele Läte, kes omandas rahukohtuniku Priimäe poolt wäljapandud kuju jäädawalt. Wõistlused olid rohkesti pealtwaatajaid kokku meelitanud.

Petseris püstitati maakonna rekordeid.

Petserlased pidasid kohaliku spordiringi korraldusel kergejõustiku maakonna esiwõistlusi. Wõistluste lõpp-protokoll sisaldab küll 6 uut maakonna rekordit, kuid ülejäänud tagajärjed tunduwad isegi Petseri kohta kehwadena. 100 m: 1. Laats 12,9 sek., 2. Pleer. 200 m: 1. Laats 25,0 sek., 2. Pleer. 400 m: 1. Pleer 59,2 sek., 2. Laats. 800 m: 1. Jakobson 2:18,0 sek. — uus maakonna rek., 2. Kirbits. 1500 m: 1. Jakobson 4:36,0 sek., 2. Kirbits 4:42,2 sek. 5000 m: 1. Jakobson 17:49,1 sek., 2. Kirbits 18:16,5 sek. Kaugushüpe: 1. Laats 5,63 m, 2. Rätsep 5,30 m. Kolmikhüpe — 1. Kleinson 12,38 m, — uus maakonna rekord, 2. Bõkow 12,37 m. Kõrgushüpe — 1. Kihulane 1,48 m, 2. Kuningas. Teiwashüpe — 1. Tirul 2,90 m — uus maak. rek. 2. Kleinson. Wasaraheide — 1. Blumberg 36,49 m — uus maak. rek., 2. Bach. Kettaheide — 1. Blumberg 35,73 m, — uus maak. rek., 2. Needrit. Kuulitõuge — 1. Blumberg 11,24 m, 2. Needrit. Odaheide — 1. Bõkow 45,75 m — uus maak. rek., 2. Bach.

Maastealad olid ka ette nähtud, kuid jäid pidamata.

Tartu turg.

Ainete pakkumine rohke. Hinnad alanewad.

Et põldude seemendamine suurelt osalt juba lõpule jõudnud, siis jatkub maainimestel jälle rohkem aega ainete müügiletoomiseks. Sellepärast on turg wiimastel päewadel olnud alaliselt suur ja aineterikas.

Elawamaks muutunud pakkumise mõjul on mõningate ainete hinnad näidanud langust. Nii on terawiljaturul kaerte hind rohke pakkumise mõjul tunduwalt alla läinud. Samuti wõis märkida hinnalangust ka kartulite juures. Ainult rukkijahu hind püsib juba mõnda nädalat ühel kõrgusel. Maamehed müüsid kolmapäewal rukkijahu 7,80—7,50 kr 48 kg ja weskimehed 11 kr. kott (65 kg). Kaeru müüdi kolmapäewal 1,30—1,45 kr. 16 kg ja otri 1,70—1,90 kr. 16 kg. Kui wõrrelda maikuu alul olnud kaerte hindu praeguste hindadega, siis näitab see, et praegune hind 20—30 senti 16 kg pealt odawam on. Otrade hind selle waatu püsib peaaegu endisel kõrgusel. Terawiljasaaduste hinnad jamad mis eelmisel korral.

Lihaturul näitas sealiha sissetoodu hind, mis eelmisel nädalal wähe tõusis, nende päewade sees jällegi langust. Kolmapäewal makseti tapemüügi laudadel maksis sealiha ja pekt 55—75 s., sulatamata searaiw 78—80 s., sulatatud searaiw 120—125 s. kg, wasikaliha 25—60 s., lambaliha 60—75 s. kg ja loomaliha 40—75 s. kg. Tapetud kanad ja kuked 80—160 s. tk.

Kalaturg: hawid 20—35 s. kg, ahwenad 15—25 s., latikad 20—45 s., sudakad 40—50 s., säinad 25—30 s., linaskid 45—50 s. ja angerjad 150—180 s. kg; wiimaseid wõga harwa müügil näha.

Piimasaaduste-turul taluwõi 55—70 s. 400 gr ja meierite wõi 75 s. 400 gr. Mõõskpiim 8—9 s. liiter, hapukoor 90—100 s. l., hapupiim 4—5 s. ja kohupiim 13—20 s. liiter.

Kanamunad 8—9 s. paar.

Aia- ja juurwiljaturg wärske lawa- ja peenrawiljapoolest muutub järjest rikkalikumaks. Kolmapäewal maksid wõiredised, mille kimp waram oli 20 senti, 10 senti kimp, harilikud toiduredised 5—8 s. kimp, rõikad 10 s. kimp, rabarberid 5—15 s. kimp, spargelid 25—40 s. kimp, tomatid 170—180 s. 400 gr, kurgid 20—45 s. tükk, spinatid 15 s. mõõt, porgandid 10—15 s. kimp, lillkapsad 50—100 s. pea ja sibulapealsed 3—5 s. kimp. Kapsataimi müüdi 25 s. sada. Maarahwaturul müüdi walgeid kartuleid (wanad) 110—120 s. ja wäikesisinisid 170—180 s. kott.

Heinaturul üsna rohkesti ristikheinu müügil ja hind siingi odawam kui eelmisel nädalatel. Ristikheinad maksid 75—90 s. 16 kg ja rukkiõled 40—50 s. 16 kg.

Küttepuid maalt ainult üksikud koormad müügile toodud.

Riigikohtu otsused.

Riigikohtu administratiiw-osakond 2. juuni istungil otsustas jätta tagajärjeta Karl Ainomäe, Rudolf Tomboni, Ludwig Tina, Juuli Takise, Hindrek Hindrowi, Wiljandi linnawolikogu, Tartu maawalitsuse (Kaarepere algkooli õpetajate nõrmimaa), Mustwee alewiwolikogu, Sõmerpalu wallawolikogu, Jaan Olversti, Jaan Unti, Ferdinand Histi ja Jaan Warblase kaebused. Kaewatud otsused tühistati Friedrich Barbitsi, Tallinna linnaomawalitsuse (Jüri Teleka kaebeasi), Jakob Eduard Kurwitsa, Tallinna linnaomawalitsuse (Rud. Kunsmanni kaebeasi) ja maksudewalitsuse (Kaisma wallawolikogu) kaebeasjades. Otruse kuulutamised lükati edasi 12. juunile Jüri Jaanholdi, Tõrwa linnaomawalitsuse, Pärnu maawalitsuse (Kaisma maawolikogu), Efrem ja Timofei Grišakowi ning Ado Kalvuse pärandusrombu hooldaja kaebeasjades. Asjatoimetus pandi seisma Arwed Kurbergi kaebeasjas. Asja arutamised lükati edasi Kaarel Talsit ja Hans Wannaki kaebeasjades. Läbiwaatamata jäeti Aug. Grauni kaebus. Järjekorrast jäeti wälja Jaan Krowera kaebeasi.

Kohati hoowihma.

Reedel merel paiguti weel kõwad, maal kesknie kiirusega puhanguliised loodepoolsed tuuled, muutlik pilwisus, kohati hoowihma. Temperatuur 8 kraadist öösel kuni 13 kr. päewal.

Ilmawaade neljapäewal, 4. juunil.

Eilne Põhjalahe madalrõhkkond weelgi süwenendes jõudnud keskkohaga Kesk-Soome ning suundub siit Walgemerele. Tema mõjupiirkonnas Soomes, Skandinaawias, Läänemere ümbruses ja Põhja- ning Lääne-Wenes walitseb puhanguliste tuulega ning hoowihmadega jahe ilm. Madalrõhkkonna nõrgad ääremiinimumid Norras ja Lõuna-Rootsis. Nende idasuunalise liikumise tõttu püsib Eestis ka homme weel jahe ja hoowihmadega ilm.

Atlandilt läheneb Pranjusmaale uus madalrõhkkond. Tema joojalaine haarab Lääne-Euroopa ja Lääne-Saksa ja lewib aeglaselt kirde suunas. Läänemerel ja Soomelahel puhuwad kuni 7-palline lääne- ja loodetuuled. Põhjalahel 9-palline loodetorm.

Eestis oli eile keskpäewal 10—19 kraadi, ööel 5—7 kraadi ja täna hommikul 6—10 kr. sooja.

Tartu ujulas

oli neljapäewal weesoojus 15,1 kr. C., õhusoojus 12,1 kraadi.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Tartu linna aiandus-mesinduskoolis.
Jaama mõisas, on **uute õpilaste vastuvõtmine** 5.—13. juunini s. a. kl. 10—12.
Vastu võetakse isikuid vähemalt 6-klassilise algkooli eelharidusega mõlemast soost.
Õpetus koolis on maksuta. Pääaineena õpetatakse aiandust kõigis harudes (puuvilja-, köögivilja- ja iluaiandust), aiasaaduste ümbertöötamist, mesindust, linnukasvatust jne. Praktiline õpetus toimub Jaama mõisa eeskujulises õppe-aias.

Linna tütarlaste majapidamiskoolis
Lina 2 — Karlova 48, **on alanud uute õpilaste vastuvõtmine.**
Vastu võetakse vähemalt algkooli VI. kl. lõpetajaid.
Kool valmistab ette tegelikke majapidajaid, perenaisi, keetjaid jne. Kooli kursus kestab üks aasta. Õpetus on maksuta.
Vastuvõtmine on kooli juures kl. 9—13 kuni 13. juunini s. a.
4. juunil 1931. a., nr. 921.
TARTU LINNAKOOLIVALITSUS.

Löve vald, Valgamaal, vajab Löve 6-kl. algkoolile kutseõiguslist
õpetajat-juhatajat.
Valimine on Löve vallamajas vallavolikogu ees 19. juunil s. a. kell 14. Isiklik ilmumine soovitav. Sooviavaldused ühes dokumentide ja lühikese eluloo kirjeldusega ning tempelmarkidega varustatult saata vallavalitsusele hiljemalt 17. juuniks s. a. Vallamaja asub 4 klm. Tõrva linnast, kuhu võib sõita autobusega Valgast, Pukast ja Viljandist.
Lõvel, 1. juunil 1931. a. nr. 50.
Vallavanem **J. Kütt.**
Vallasekretär **J. Tangson.**

Vajatakse kautsjonivõimelist
ärijuhti-raamatupidajat.
Pakkumised saata ühes hariduse ja senise tegevuse kirjeldusega Tartu, postk. 46.

Kuulutus.
Pärnu Maavalitsus vajab
Saarde jaoskonda arsti
ja Halliste jaoskonda
ämmaemandat
Sooviavaldused ühes lühikese eluloo kirjeldusega, kutsetegevuse diplomi ärakirjaga ja seaduses ettenähtud tempelmarkidega tulevad hiljemalt 30. juuniks s. a. Pärnu Maavalitsuse Tervishoiuosakonda sisse anda.
Pärnus, 3. VI. 1931. a. nr. 5316.
Pärnu Maavalitsuse Tervishoiu osakond.

Esmaspäeval, 8. juunil 1931. a. kell 11 antakse Palamuse piimaühisuses suusõnalisel vähempakkumisel välja meierei tööstuse ja kõrvalruumide
remont-tööd
nagu krohvi ja muud parandused, seinte, lagede, akende jne. värvimised ja lupjamised, ning umbes 3 kanisülla põllukivide lõhkumine ja juurdevedu. Märkus! Juhatusel jääb õigus töid ka mitte vähempakkujale välja anda. JUHATUS.

Lasinurme-Kalalinna veeühingu
peakraavi tööde
väljaandmine vähempakkumise teel on 14. juunil 1931. a. kell 13.00, Kalalinna talus, Vägeva kaudu. Tööde suurus 7600 mtr³. Maapind soodus. Artellide esitajail tuleb pakkumisel esitada kautsjon kr. 100 suuruses.
Veeühingu juhatus.

23 aastat on tehtud teaduslikku ja praktilist tööd magister W. WIECKMANN'i pesupulbri juures, mida tarvitati juba enne maailmasõda miljonites pakkides. Selle pesupulbri valmistusega alati Peterburis 1908. a., teine vabrik asutati Moskvas 1914. a. ja 1923. a. peale valmistatakse Eestis «LUMIWALG'e» nime all.

«LUMIWALG»
peseb pesu väga **odavasti** ja **kergesti puhtaks,** ühtlasi **hoides** pesu. Samuti peseb **„LUMIWALG“** imestamisväärt **kergesti puhtaks** rasvased käed, taldrikud, tassid, klaasid, noad, kahvlid, kastrulid, vannid, lauad, põrandad, marmori jne.
Nimi ja märk on seaduslikult kaitstud.

Jlus päikesepaisteline uuesti remonteeritud
korter
6 toa, eestoa, köögi, vannitoa ja veevärgiga välja üürida Tartus, Kitsas tänav nr. 6. Tulla kella 10—12 ja 4—8 p. l.

Segaveo autobus Tartu-Räpina-Wõõpsu
vahel algab ühenduse pidamist laup. 6. jun. s. a. Kaupa ja pakke edasisaatmiseks võetakse vastu igap. kella 9 homm. kuni kella 5 p. l.
Ärasõit Tartust iga äripäev kell 10 hommiku.
„ Võõpsust samad. päevad. kell 3 p. l.
A. Kook, telefon 1-49.

Suurem ehitustöö
ära anda Uderna asunduses. Lähemaid teateid töö ulatuse ja tingimuste kohta saab Tartu Üldhaigekassalt, Aleksandri nr. 38.

KRUNT
majaga müüa Karlova linnaosas.
Tartu, Filosofi t. 1, kella 9—11 e. l.

J. & P. PARIKASTE
Fotograafia õpperaamat
III täiendatud trükk on ainuke käsiraamat fotoharrastajaile. 313+87 lhk. peenikest trükki heal paberil 134 pildiga. H. 3.50.
J. & P. PARIKAS
Tallinnas, Kuninga tän. nr. 1.
Pealadu:
„Postimehe“ raamatukaupluses
Tartus, Suurturg 16, telef. 2-50.

Soovin osta
APTEEKI
alevi ehk linna. Teatada ühes hinnaga slt. «Nr. 9364» all.

Häid
põletispinde ja aialaudu
müüb lauavabrik J. H. Kaplan, Lao t. 43.

Väike osa head kodumaal kasvatatud
ristikheina seemet
(puht. 95%, idan. 88%), mõõduka hinnaga saadaval. Lilleäri **A. Järv** Tartus, Suurturg 9.

Kaotatud
Pühapäeval, 31. mail Taevaskoja ümbruses **kuld taskukell.** Vaevatasu eest ära anda Tartu 4. jaoskonna kohtuurija kantseleisse. Tartu, Maarjamõisa tänav nr. 52.

Korteriotsimised

Vajatakse korralikku
korterit
5—6 tuba, võimalikult veranda ja väikese aiaga. Soovikorral pikema aja üüri ettemaksutes. Pakkumised palutakse saata slt. „Korralik korter“ all.

Vajan kuni 1. juulini 4—6 toalist
korterit
Teat. slt. „Korralik maksja.“

Riigiametnik vajab puhast, päikesekõllast mööblita **korterit** korralikku majasse, elektrivalgustusega. Soovitav 1—2 tuba keeduvõimalusega ehk suur tuba köögitarvitam. Pakkum. ühes hinnaga slt. «Täpselt maksja» all.

Väike intelligent perekond vajab 1. juul. mugavat 3—4-toalist puhast
korterit
aia tarvitamisega. Hinnaga pakkumised slt. kuni 9. juunini «Mitte aiata» all.

Tööpakkumised

Tarvis korralikku
teatalitajat
maale suuremasse tallu, kes ennem sellel alal tegev olnud. Teatada slt. kuni 8. skp. sõna «Korralik» all.

Korralikku
teenijat
talutööle on tarvis Luunjasse. Tulla laup., 6. skp. kl. 12—13 Raekoja tn. 42, küsida hoovipoisilt.

Soovin
maalrit
(2) maale välisvärvimiseks. Tulla Poe tn. 3 ärisse, kella 11—12 p.

Vajatakse
karjast
(kes koolist vaba), võib ka van. naisterahvas olla. Tulla reedel, 5. skp. kella 9—10 Odessa hoovipidaja juure.

Vajan
õpipoissi
Gildi tn. 7, Neiman.

Korjust
suuremat tütarlast tarvis. Kaupa tehakse 5. juunil „Arkadia“ hoovi peal, kell 9.

Vaja maale torni tööle
töölist.
Soovit. maaler. Tulla laupäev. kella 10—12. Filosofi t. 3—2.

Ühmleja
vajab kohe kleidi töös vilunud töölist,. Jakobi tn. 22.

Tööotsimised

Korralik
meeste-rahwas
suurema kautsjoni võimeline, otsib kohta kassasse ehk raha sissekassserimise koha peale. Võin ka koloniaalkaupluses müüjaks olla. Kirjad palun saata slt. „Noor ja ustav“.

30 aastane
haritud soomlane
mees otsib eesti keele äraõppimise otstarbel mingit teenistust prii korteri ja söögi eest. Vastus slt. „Pisut suitsuraha, Tallinna, Vene t. 1, „Postimees“.

Härrad juuksurid!
Võimaldage noorele energilisele neiule koht, olen töös täiesti vilunud, et vanemate juures elan, sellep. võin vähema tasu eest töötada. Teatada slt. „125“.

Korralik 16. a.
noormees
soovib õpilaseks pagari, tisleri juure, meiereisse, veskisse ehk karja. Teatada Pikk tän. 35—4.

Korralik
neiu
soovib kohta. Oskan keeta ja olen majatöödes vilunud. Kirjad saata slt. „Mets“ all.

Naisüliõpilane vajab
teenistust
Rahul kõigega. Teat. slt. „21“ all.

Müümised

500 klapptooli
elektri armatuurid
suurele saalile ja terve kino sissesead **odavalt müüa.** Tallinn, Viru 4 «Rekord» passažis.

Maja
müüa keset linna, kauplusruumi ja suuremate korteritega. Osa ostuhinda võib võlgu jääda, kl. 9—2 I. järgu komisioni kontoris - Tartus, Suurturg 7. K. Virro.

Tööhobune
ühes töö vedruvankriga müüa. Aleksandri tän. 44. Näha hom. kl. 8, õht. 6—8.

Vana
maja
müüa. Materjal kõlbulik vahtvärgi villimiseks. Küsida Vene tn. Arkadia restoranist, Savisaarelt.

Müüa suur saarepuust
puhwet
sünnis maale, 2 seina raamaturiiulit ja riidenagi alusega. Tulla kl. 1—3 ja õhtul Herne tän. 40—1.

Odavasti müüa
kohver-grammofon
„Columbia“ ühes plaatidega. Kastani tn. 45 hoovis. Vaadata p. l. 4—7.

Juhuslikult müüa odava hinnaga sõidukorras
mootorratas.
Hind 160 krooni. Näha igal ajal Tartus, Elisabeti t. 2—1.

Kapid
vineertoolid, voodid, lauad, köögi asjad ja muu kraam müüa. Narva tn. 65—4.

Õitsvaid tomati, kapsa, kaali, sibula, puru, loomapeedi ja teisi
taimi
on saada. Karlova tn. 84.

Pruugitud
telliskiwe
müüakse Luke mõisas. Küsida hra J. Topsanilt.

Roelas
võtavad «POSTIMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu hrad ARNOLD SIREL ja HUGO MARTINSON.

Tunnid

Saksa, vene ja eesti keelt
õpetan
3 kuu jooksul õieti rääkima ja kirjutama. Peale selle annan tunde **ladina** ja **prantsuse** keeles, **matemaatikas, keemias** ja teistes õppeainetes täiskasvanutele ja koolilastele. Valmistan ka eksamitele ette. Tartus, Riia uul. nr. 1, kort. 4, 2 trepp. Kõnelda kella 10—12 ja 3—5.
Alfr. Brauer.

Ostmised

Soovime osta pruugitud, kuid korras 110 voldil., 10 HP alalisvoolu
elektromootorit
Pakkumised palume saata Jänedale mõisavalitsusele, Jäneda p ag.

Ostetakse suurel ja väiksel arvul kooritud
pajuwitse.
Tartus, Jaani 23.

Kellel on müüa kolme rattaga pruugitud
lapse jalgratas.
Palun teatada slt. «A. W.» all.

Ehamarus
hr. J. Mandeli kauplu-ses võetakse **„Postimehe“** ja **„Maamehe“** tellimisi vastu ning müüakse üksiknumbreid.

„Postimehe“
ja
„Maamehe“
tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu:
Kodijärwe Pruulil, Peeter Wiil.
Märjamaa Päärdul, M. Priimets.
Pala ag., Fr. Willemson.
Mägiste Waalul, Henn Sarw.
Vana - Kastre seltsimajas, Lavrentjev.
Kudina vallas, Lilo asund., Osv. Villman.
Pedjas, Arn. Anton.

Varajase surma läbi lahkunud

Tartu Ülikooli koguduse õpetajat

Ralf Luther'it

mälestavad Tartu ametivennad.

T W T

Pühapäeval, 7. juunil kell 2 päeval Käsitööliste Seltsi aias — Tiigi tn. nr. 64.

XVII. traditsiooniline

Rahva-pidu

Loterii-allegri * Kontsert * Tants * Oma kohvik * Lille loterii

Mitmesugused uued lõbustused ja õnnekatsumised.

II. diviisi ja tuletõrje orkestrid. — Näitemäng, naljalaulud, muusikalised ettekanded. Esineb T. V. T. laulukoor.

Ilutulestik. Õhtul tulevärk.

Sissepääs 35 s., lastele ja sõjaväelastele 15 senti. Korraldav komitee.

---

3. juunil 1931. a. kell 9 hom. lahkus Jumala kutsumise peale siit ilmast

õpetaja

RALF LUTHER

Rooma 14, 7—9.

Puusärki panek reedel, 12. juunil kell 7 õht. Vallikraavi 16, matmine laupäeval 13. juunil kell 4 p. l. Ülikooli kirikus.

Ülikooli koguduse JUHATUS ja NÕUKOGU.

SKF

Kokkuleppel SKF-vabrikuga oleme SKF esinduse Eestis lõpetanud. Täname lugupeetud ostjaskonda meile ülesnäidatud usalduse eest ja loodame, et usaldus täiel määral uuele esindajale üle kantakse.

K-m. Vennad Uibopuu
Tallinna.

Ülevõttes SKF-kuullaagrite ja transmisjoni osade esinduse ja lao, palume lugupeetud ostjaskonda järelpärimistega ja tellimistega meie poole pöörata, lootes hea ärisõpruse loomise ja usalduse ärateenimise peale.

Linke & Martinson
Tallinna, Vene t. 11-a. Tel. 432-86.

Kolmapäeval, 3. juunil s. a. uinus surmale kallis tütreke ja õeke

Laine Neumann

Sünd. 7. okt. 1917. a., surn. 3. juunil 1931. a.

Kirstupanek laupäeval, 6. skp. kell 9 õhtul, ärasaatmine pühapäeval 7. skp. kell 4 p. l. Turu tän. nr. 2 Maarja kalmistule. Palume sugulasi, sõpru ja tuttavaid vaiksest leinast osavõtma tulla.

Sügavas leinas

vanemad, vennad ja venna perekond.

Armilde Liiwak

(Sünd. **Akkerberg**)

Sünd. 4. VII. 1905. Surn. 4. VI. 1931.

2. ja Kuperjanovi üksiku jalawäe pataljoni üleajateenijate kogu.

Möbl. tuba

elektrivalg. ja erasissek. ära anda. Tartus, Päeva tänav nr. 5, korter 2.

Mööbliga

toad

odavasti saada. Suurturg 15, III kord, Austeri korter.

Tuba

(mööbleeritud) ära anda 10. juunist suveks. Vallikraavi tän. 13—2.

Mööbleerit. tuba

odavasti ära anda Vana t. 5—1.

2-3 möbl. tuba

soovikorral köögi tarvitamisega suveks odavasti välja üürida. Kastani tn. 9—1.

Suvemaja

üürile anda ehk müüa Haaslava, Kurepalus. Lähemaid teateid Kivisilla nurga ääres pudukauba poest. K. Sitsa, Söögiturg.

Toiduainete-kauplus

ühes elukorteriga kesklinnas, ära anda. Teateid saab Narva tn. 5, toiduain. kauplusest.

Mehaanika

töötuba,

elektrisisseseadega on välja üürida. Aleksandri 13.

Sellega teatan, et

valve-instituut „Argus"

on kõigi õigustega ja kohuste täitmisega ning asjaajamisega

üle viidud

Suurturg nr. 11.

E. Brock
N. v. Weiss.

Mina oma ärajooksnud naise

Leida Kuusit'u

sünd. Pärtelpoeg, tegude ja võlgade eest ei vastuta. Kuremaal, Hugo KUUSIK.

TALLINNA LINNA NAISKUTSEKOOLI

õpilaste tööde järjekorraline

NÄITUS

on 6—9. juunini s. a., Tui tän. 12, Tallinnas.

Avatud kl. 9—19 igapäev.

1. Pesuõmblemise osakond tikandusega 3 a.
2. Rõivaõmblemise osakond tikandusega 3 a.
3. Kudumise osakond värvimisega 3 a.
4. Majapidamise osakond aiatööga 2 a.
5. Kübarate ja lillede valmistamise kursus 1 a.

6,000,000 pisilast ühel kärbsel

Kärbsed toovad tüüfuse, laste kõhutõve, sarlaki ja teiste surmavate haiguste idusid. Nad hauduvad räpastes kohtades, siginevad poris, elutsevad ühes pisilastega — ja siis roojastavad teie toidu ja on põhjuseks suuremale hulgale tõvedele. Kaitske endid nende surmasaadikute eest. Udustage Flit'i.

Flit surmab kärbseid, kirpe, sipelgaid, koisid, voodilutikaid ja nende munne. Flit'i udustamine on surmav putukatele, inimestele aga täiesti kahjuta. Lihtne käsituses. Ei tekita plekke. Ärge vahetage Flit'i teiste putukate hävitamis-vahenditega. Pange tähele musta ribaga kollasel kannul olevat sõdurit.

Udustage

FLIT

Ostjaskonna huvides on Flit müügil ainult tinutatud kannudes.

Moodsaid

naister. mantleid

siniseid, beeš jne. suures valikus võite odavasti saada. Söögiturg nr. 1, (pritsimaja kõrval). ☞ **Odav hind.**

Siberi karusnahkade ladu.

Röngu-Korustes

Dr. F. Leesik

6.—30. juunini haigete vastuvõtt Viinalassi talus.

Dr. E. Dobruškes

Naha- ja suguhaigused

Kella 9—11 ja 5—7.
Naisterahvastele kella 4—5.

Tartus, Rüütli tän. 24.
(Laia tän. nurk) — tel. 11-22

Dr. A. Amon

Naha-, sugu- ja naistehaigused.

Kella 9—11 ja 5—7.

Tartus, Pepleri tän. 2
(vastu Maarja kirikut),
tel. 13-30.

Elan nüüd **Tähe tän. nr. 28, kort. 4.**

Masseerija

B. ARENS

Kosmeetika. Kõnet. 3—4.

Ämmaemand-masseerija

E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 9
(sissekäik Holmi tän. 1).

Vajatakse energilisi ja ausaid esindajaid ja

agente

uudis-tarbeartiklite levitajateks, võib olla kõrvalteenistusena. Sooviavaldus. lühikese elulookirjeldusega saata slt. «Agent» all.

Koerus

müüb **„Postimehe" ja „Maamehe"** üksiknumbreid ja võtab kuulutusi ja tellimisi vastu

hra H. Toming.

Üleilmline kuulsus.
Frenoloog ja
selgeltnägija.
E. M. Kraft.
Tartus, Puu t. nr. 17, k. 2. Ainult 18. juunini.

Ilmakuulus tõeprohv. saatuseõnne selgeltn.
PEEP ASTRO-HIRO.
UUETURU 25.
(Välja lõigata!)

Armilde Liivak

(Sünd. AKKERBERG).

* 4. VII. 1905.
† 4. VI. 1931.

Sügavas leinas

mees, lapsed ja omaksed

Dr. med. August Luck'i

mälestab

Tartu linna ja maapensionäride Ühing.

Matmine reedel, 5. juunil kell 3 p. l. leinamajast, Veski t. 53.

„Vanemuise" aed.

Reedel, 5. juunil kell 9 õhtul

kontsert.

Juhatab **E. TUBIN.**

Pääsetähed 35 senti, kooliõp. 25 senti.

Laupäeval, 6. juunil s. a. kell 9 õhtul

kontsert

laiendatud eeskavaga,

Peale kontserdi saalis

Tants.

Pääsetähed: ainult kontserdile à 35 senti, kontserdile ühes tantsuga 50 senti. Kooliõp. 25 senti.

Tele kell kälb eluaeg täpselt õigesti

kui teda parandada lasete «Horologi» juures Tartus Riia tn. 3. Kõige parem töö, kõige odavamad hinnad.

Elwas

Joh. Sepa rohu- ja värvikaupl. müügil „Postimehe" üksiknumbrid.

Korteripakkumised

Korter

5 elutuba, teenijatuba, eestuba, köök, klaasveranda jne., mis praegu täielise remondi all, saab juunikuu keskel väljaüürimiseks valmis. Elisabeti tn. 25—2.

Korter

2 tuba ühes aiamaaga välja üürida. Küsida omanikult, Pargi tn. 5, kella 8—10 hom. ja 4—6 p. l.

Korter

Otsitakse 2—3 toalist, juuni ehk aug. kuul. Riia t. 129—2.

Tööstuse ruumid ja korter

4 tuba ja köök alumisel korral, 2 tuba kolmandal korral, välja üürida. Järele küsida Aleksandri t. 24-a, F. Mutso tööstusest.

Elvas, odav

suwe-pansion

ilusas kohas. Teateid saab saksa teatris, sissek. Aia tn.

Korter

kahe väheldase toaga, päikesepoolne, ära anda. Meltsiveski tn. 51.

Mööbleeritud

tuba

ära anda, erasissek. Poe tn. 10—8, kl. 10—1 ja 4—7.